

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КУРСОВИХ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та «магістр»
галузі знань 23 «Соціальна робота»
спеціальності 231 «Соціальна робота»
форма навчання – денна (заочна)

Затверджено
на засіданні кафедри
педагогіки,
освітнього менеджменту
та
соціальної роботи
Протокол № 7
від « 5 » вересня 2023р.

УДК 364.422.2(076)
ББК 6S.272я.73
С 38

Рецензенти:

Павелків К.М., доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.

Залужна А.Є., доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології Національного університету водного господарства та природокористування.

Методичні рекомендації до виконання та захисту курсових та кваліфікаційних робіт для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», та «магістр» галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» / Укладачі: Пелех Ю.В., Шевців З.М., Стеца Н.В. – Рівне.: РДГУ, 2023р.

Методичні рекомендації розроблені у відповідності до вимог галузевої компоненти стандартів вищої освіти з підготовки фахівців рівнів «бакалавр» та «магістр» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» денної та заочної форм навчання в РДГУ.

Методичні рекомендації призначені для надання допомоги студентам у виконанні курсових та кваліфікаційних робіт на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня: бакалавра та магістра, які містять основні вимоги щодо їх змісту, оформлення, організації виконання, порядку оцінювання. Наведено зразки супровідних документів.

ББК 6S.272я73
УДК 364.422.2 (076)

Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту
та соціальної роботи РДГУ, 2023р.
© Пелех Ю.В., Шевців З.М., Стеца Н.В., 2023р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Загальні положення	7
1.1. Види і форми науково-дослідної роботи студентів	7
1.2. Мета, завдання та вимоги до підготовки кваліфікаційних робіт	13
1.3. Вимоги до тематики курсових та кваліфікаційних робіт	17
1.4. Методологічні засади виконання курсових та кваліфікаційних робіт ..	18
1.5. Порядок виконання курсових та дипломних робіт	21
1.6. Пам'ятка науковому керівнику	24
2. Структура та зміст науково-дослідних робіт	26
3. Вимоги до оформлення курсових та кваліфікаційних робіт	33
3.1. Основна частина.....	33
3.2. Нумерація.....	34
3.3. Ілюстрації та таблиці.....	35
3.4. Додатки.....	36
3.5. Лінгвістичні вимоги до курсових та дипломних робіт	36
4. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ	41
4.1.1 Підготовка до захисту курсової роботи.....	41
4.1.2 Підготовка до захисту дипломної роботи	41
4.2. Рецензування та подання дипломної роботи	44
4.3. Захист дипломної роботи	46
4.4. Критерії оцінювання дипломної роботи	47
5. ТИПОВІ ПОМИЛКИ В НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	52
Додаток А. Зразок заяви на закріплення кваліфікаційної роботи.....	53
Додаток Б. Зразок листа-замовлення від організації (бази практики) на виконання кваліфікаційної роботи.....	54
Додаток В. Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи	55
Додаток В1. Зразок титульної сторінки курсової роботи	56
Додаток Д. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи	57
Додаток Е. Зразок бланку завдання на кваліфікаційну роботу.....	58
Додаток Ж. Зразок оформлення відгуку наукового керівника.....	59
Додаток З. Зразок оформлення реферату дипломної/магістерської роботи.....	60
Додаток И. Зразок оформлення бланку зовнішньої рецензії.....	61
Додаток К. Бланк рецензії на дипломну роботу	62
Додаток Л. Зразок довідки про впровадження результатів кваліфікаційної роботи.....	63
Додаток М. Зразок оформлення бібліографії.....	64
Додаток Н. Зразок листа про представлення випускнику (бюджетнику) робочого місця.....	67

В С Т У П

Однією з складових навчально-виховного процесу професійної підготовки студентів галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» Рівненського державного гуманітарного університету є науково-дослідна робота як напрям самостійної творчої роботи і важливим чинником підготовки висококваліфікованих фахівців.

Одним із видів науково-дослідної роботи студентів є **написання курсових робіт з професійно-орієнтованих дисциплін, кваліфікаційної роботи за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» та «магістр»**. За своїм змістом та формою вони наближається до самостійних дослідницьких робіт, в яких повинні знайти відображення не тільки отримана сума знань за основними дисциплінами навчальної програми, але й нові рішення актуальних питань соціальної роботи, зокрема щодо надання соціальних послуг та здійснення соціального забезпечення населення. У студентів, що приступають до такої діяльності, завжди виникає безліч запитань, пов'язаних з методикою написання, правилами оформлення, процедурою захисту кваліфікаційних (дипломних) робіт тощо.

Мета зазначених методичних рекомендацій полягає у допомозі студентам-випускникам успішно впоратися з тими проблемами, що виникають у процесі написання кваліфікаційних робіт.

Курсова робота є самостійною, науково-практичною роботою студента, що підсумовує набуті ним знання, вміння та навички з основних дисциплін, передбачених навчальним планом за курс навчання. Курсова робота виконується з *метою* закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентом за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсова робота є важливим етапом підготовки соціального працівника, готує студента до виконання самостійної роботи за спеціальністю.

Виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи – це творчий процес, зорієнтований на розширення теоретичних та практичних знань студента з напрямів діяльності соціальної роботи, що є об'єктом дослідження; систематизація й теоретичний аналіз наукових праць і практичних завдань; поглиблення знань студентів із суміжних наук; розвиток умінь застосовувати засвоєні знання під час виконання конкретних наукових завдань; удосконалення навичок самостійної роботи студентів з науковими джерелами; формування вмінь самостійно проводити соціальне експериментальне дослідження.

Кваліфікаційна (дипломна) робота є завершеним самостійним дослідженням, у якому висунуті для публічного захисту наукові положення з соціальної роботи, є свідченням достатнього науково-теоретичного і науково-практичного рівня, уміння творчо використовувати сучасні методи досліджень. До кваліфікаційних робіт висуваються високі вимоги, оскільки на основі їх захисту, Державна екзаменаційна комісія вирішує питання про присвоєння їй автору кваліфікації та видачу диплома відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

У методичних рекомендаціях підкреслюється необхідність творчого, а не формального підходу студента до вибору тематики кваліфікаційної роботи, рішенням змістовної частини роботи, дотриманню загальної форми, порядку написання та оформлення кваліфікаційної роботи.

Основна мета даних рекомендацій полягає в методичній допомозі при підготовці курсових та кваліфікаційних робіт на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР): бакалавра та магістра, щодо формування і чіткого розуміння кваліфікаційних вимог до їх виконання, написання та оформлення.

Успішне проведення наукового дослідження, написання та захист кваліфікаційної роботи залежить від багатьох чинників, серед яких найважливішим є чітка уява про основні вимоги, що висуваються до неї. Ці вимоги стосуються, насамперед, наукового рівня роботи, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також її оформлення.

У результаті виконання науково-дослідної роботи у студента повинні бути сформовані такі вміння:

- складати план дослідження;
- формулювати мету і завдання дослідження;
- визначати об'єкт і предмет дослідження;
- обґрунтувати актуальність обраної теми дослідження;
- вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій, з використанням критичного аналізу літератури відповідно до теми дослідження;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та розробляти нові методи виходячи із завдань конкретного дослідження;
- аналізувати, синтезувати, систематизувати, класифікувати, обґрунтовувати, узагальнювати отримані дані;
- обґрунтовувати висновки і практичні рекомендації;

- оформляти результати наукових досліджень відповідно до сучасних вимог, у вигляді доповідей, виступів, статей тощо.

Оформлення курсових та кваліфікаційних робіт здійснюється відповідно до державних стандартів України є важливим етапом узгодження формальної сторони та змісту наукового дослідження. Невідповідність в оформленні кваліфікаційної роботи державним стандартам і встановленим вимогам може суттєво вплинути на остаточну оцінку роботи, а через значні відхилення робота може бути взагалі недопущена до захисту. Тому, оформленню роботи повинна бути приділена особлива увага. При оформленні слід враховувати особливості наукового стилю мови, головною рисою якого є об'єктивність викладу. Необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати наукових досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Успішний захист кваліфікаційної роботи є підставою для присвоєння випускнику Державною екзаменаційною комісією (ДЕК) кваліфікації відповідно до чинного «Переліку кваліфікацій», розробленого Міністерством освіти і науки України та видання йому державного документа про вищу освіту.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Види і форми науково-дослідної роботи студентів

Науково-дослідна робота студентів (НДРС) охоплює два взаємозв'язаних аспекти:

а) навчання студентів елементів дослідної діяльності, організації і методики наукової творчості;

б) наукові дослідження, які здійснюють студенти під керівництвом професорсько-викладацького складу.

Зміст і характер науково-дослідної роботи студентів визначаються:

- проблематикою науково-дослідної і науково-методичної діяльності кафедри, факультету, вищого навчального закладу загалом;

- тематикою досліджень, що здійснюються кафедрою у творчій співпраці із закладами соціального захисту;

- умовами дослідної роботи студентів, наявністю бази дослідження, можливостей доступу до потрібної наукової інформації, наявністю комп'ютерної техніки, наявністю кваліфікованого наукового керівництва.

Зміст і структура НДРС забезпечує послідовність її засобів і форм відповідно до логіки і послідовності навчального процесу. Це зумовлює спадкоємність її методів і форм від курсу до курсу, від кафедри до кафедри, від однієї дисципліни до іншої, поступове зростання обсягу та складності набутих студентами знань, умінь і навичок у процесі виконання ними наукової роботи.

Науково-дослідна робота студентів вищого закладу освіти здійснюється в таких напрямках:

- науково-дослідна робота як невід'ємний елемент навчального процесу, що належить до календарно-тематичних та навчальних планів, навчальних програм і є обов'язковою для всіх студентів;

- науково-дослідна робота, що здійснюється поза навчальним процесом у межах студентського науково-творчого товариства, у наукових гуртках, проблемних групах тощо;

- науково-організаційні заходи (конференції, конкурси наукових робіт, олімпіади тощо).

Належно організована науково-дослідна робота студентів у навчальному процесі сприяє поглибленому засвоєнню навчальних дисциплін, виявленню індивідуальності, формуванню власної думки щодо конкретної дисципліни.

Залучення студентів до науково-дослідної роботи здійснюється через академічну групу. На початку навчального року на стаціонарі, під час настановчої сесії на заочному відділенні, в групах, на курсах і факультетах проводять бесіди, в яких надають докладну інформацію щодо запланованої наукової тематики вищого навчального закладу, факультету, кафедри.

Студент, який займається науковою роботою, відповідає лише за себе: тільки від нього самого залежить вибір теми досліджень і терміни виконання роботи. Затрачаючи особистий час, студент розвиває такі важливі для майбутнього дослідника якості, як творче мислення, відповідальність і уміння відстоювати власний науковий погляд.

Реалізована в комплексі науково-дослідна діяльність студентів забезпечує розв'язання таких завдань: формування наукового світогляду студентів, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; надання допомоги їм у прискореному оволодінні спеціальністю; розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей у розв'язанні практичних завдань; прищеплення навичок самостійної науково-дослідної діяльності; розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у своїй практичній роботі; залучення найздібніших студентів до розв'язання наукових проблем, що мають суттєве значення для науки і практики; постійне оновлення і вдосконалення своїх знань; розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця тощо.

Науково-дослідну роботу студентів слід спрямовувати на розвиток системи інтелектуальних творчих якостей особистості: інтуїції (пряме бачення суті речей без обґрунтування); креативності (творче мислення і здатність продукувати нові ідеї, гіпотези, способи розв'язання проблемних задач); творчої уяви (самостійне створення нових образів, які реалізуються в оригінальних результатах діяльності); дивергентності мислення (здатність запропонувати декілька підходів до розв'язання задачі та міняти їх, бачити проблеми, об'єкти в різних ракурсах); оригінальності мислення (своєрідність якостей розуму, способу розумової діяльності); асоціативності мислення (здатність використовувати асоціації, в т. ч. аналогії).

Для науково-дослідної роботи студентів характерною є єдність цілей і напрямів навчальної, наукової і виховної роботи, тісна взаємодія всіх форм і методів роботи, що реалізується в навчальному процесі і в позанавчальний час. Це забезпечує безперервну їх участь у науковій діяльності протягом всього періоду навчання.

Види і форми науково-дослідної роботи студентів. У вищому навчальному закладі функціонують два основних види науково-дослідної роботи студентів: навчальна науково-дослідна робота, передбачена навчальними планами, і поза

аудиторна науково-дослідна робота студентів, яка здійснюється під керівництвом професорсько-викладацького складу.

Навчальна науково-дослідна робота. Такий вид роботи студентів у межах навчального процесу є обов'язковим для кожного і охоплює майже всі форми навчальної роботи:

- написання рефератів з конкретної теми у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, фундаментальних і професійно-орієнтованих, спеціальних дисциплін, курсів спеціалізації та за вибором;
- виконання лабораторних, практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку;
- виконання нетипових завдань дослідницького характеру під час різних видів практики, індивідуальних завдань;
- розроблення методичних матеріалів з використанням дослідницьких методів (спостереження, анкетування, бесіда, соціометрія тощо);
- підготовку і захист курсових і кваліфікаційних робіт, пов'язаних з проблематикою досліджень кафедр.

Згідно з навчальними планами і програмами загальноосвітніх і фахових дисциплін кожний студент повинен оволодіти процесом наукового пізнання, виконуючи протягом усього періоду навчання завдання, які поступово ускладнюються і поглиблюються.

Перші етапи набуття наукового досвіду передбачають ознайомлення майбутніх фахівців з прийомами, методами, видами наукового дослідження, основними поняттями наукового апарату, правилами підбору потрібної інформації та підготовки доповідей, рефератів, рецензій та ін. На другому курсі студенти повніше ознайомлюються з фаховими напрямками роботи кафедри, беруть участь у гуртках наукової творчості студентської молоді, проблемних групах, а також особисто обирають конкретну тему для самостійної пошукової роботи. На третьому курсі, крім рефератів, студенти пишуть курсові роботи з навчальних дисциплін. Вони, як правило, мають реферативний і прикладний (в окремих випадках) характер. На четвертому курсі рівень підготовленості студентів уже достатній для проведення значущих самостійних наукових досліджень, написання курсових робіт з фахових дисциплін. Сприятливі умови для цього створює активна виробнича практика. На п'ятому курсі, який наближає студентів до кваліфікаційної межі професійної підготовки, вони виконують і захищають кваліфікаційну роботу, що є підсумком всієї науково-дослідної роботи.

Інноваційною технологією навчання є впровадження в навчальний процес індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ). Це вид позааудиторної

індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується складанням підсумкового іспиту чи заліку. ІНДЗ спрямовані на самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизацію, поглиблення, узагальнення, закріплення, практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Серед ІНДЗ найпоширенішими є: конспект із теми (модуля) за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно; реферат з теми (модуля) або вузької проблематики; розв'язування та складання розрахункових або практичних задач різного рівня з теми (модуля) або курсу; розроблення теоретичних або прикладних (діючих) функціональних моделей явищ, процесів, конструкцій тощо; комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо; анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо.

ІНДЗ оцінює викладач, який читає лекційний курс з дисципліни і приймає іспит чи залік. Оцінка за ІНДЗ виставляється на завершальному занятті (практичному, семінарському, колоквіумі) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу. Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом іспитової оцінки (диференційованого заліку, заліку) і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Питома вага ІНДЗ у загальній оцінці з дисципліни, залежно від складності та змісту завдання, може становити від 30% до 50%.

У навчальній НДРС особлива роль належить підготовці курсових робіт на всіх курсах, а також кваліфікаційної роботи. Під час виконання курсових робіт студент робить перші кроки до самостійної наукової творчості. Він вчиться працювати з науковою літературою, набуває навичок критичного добору та аналізу необхідної інформації. З кожним курсом вимоги до курсової роботи помітно підвищуються і їх написання стає справжнім творчим науковим процесом.

Кваліфікаційна робота як завершальний етап навчання у вищому навчальному закладі спрямована на розширення і закріплення теоретичних знань і поглиблене вивчення обраної теми. На старших курсах багато студентів уже працюють за спеціальністю, і це впливає на вибір кваліфікаційної роботи. У такому разі, крім аналізу літератури, кваліфікаційна робота може містити власний практичний досвід, що збагачує її наукову цінність.

Науково-дослідна робота студентів. Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом є одним з найважливіших засобів формування

висококваліфікованого спеціаліста. Вона передбачає участь у роботі предметних наукових гуртків; проблемних груп, секцій, лабораторій; участь у виконанні держбюджетних або госпрозрахункових наукових робіт; проведення досліджень у межах творчої співпраці кафедр, факультетів; роботу в студентських інформаційно-аналітичних і культурологічних центрах, перекладацьких бюро; рекламну, лекторську діяльність; написання статей, тез, доповідей, інших публікацій.

Предметний науковий гурток як форма НДРС найчастіше використовується в роботі зі студентами молодших курсів. Члени наукового гуртка готують доповіді і реферати. Згодом їх заслуховують на засіданнях гуртка чи науковій конференції. Членами гуртка можуть бути студенти групи, курсу, факультету, всього навчального закладу. Останній варіант найчастіше стосується гуртків, які вивчають проблеми суспільних і гуманітарних наук, тому що в технічних і природничих гуртках наукові дослідження студента п'ятого курсу будуть малозрозумілі студентам першого, що спричинить втрату інтересу до гуртка.

Для успішного функціонування і результативної діяльності наукових студентських гуртків необхідне дотримання таких основних організаційних принципів: доцільність, добровільність, плановість, реальність тематики, різноманітність методів роботи, стабільність складу, врахування інтересів і можливостей студентів, висока наукова кваліфікація і зацікавленість викладача, спадкоємність і формування традицій в роботі, стимулювання, високий ідейно-теоретичний рівень.

Діяльність студентських наукових гуртків сприяє оволодінню спеціальністю, розширенню теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутніх спеціалістів, ознайомленню студентів зі станом розроблення наукових проблем у різних галузях науки, техніки, культури, формуванню здібностей застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, прищепленню студентам навичок ведення наукових дискусій тощо.

На організаційних зборах за вибором студентів розподіляють теми доповідей і рефератів, ознайомлюють їх зі списком основної і додаткової літератури і пропонують обміркувати план роботи. Керівник наукового гуртка повинен спостерігати за усіма студентами, допомагати їм у розробленні обраних тем. Доцільно прочитати студентам дві-три лекції про методи і способи наукового дослідження, збирання матеріалу, роботу над літературою, про користування науковим апаратом тощо.

Заслуховування доповідей здійснюється за заздалегідь складеним графіком. Як правило, на одному засіданні гуртка заслуховують не більше двох виступів, щоб мати змогу детально обговорити їх, поставити запитання і отримати розгорнуті відповіді.

Більша кількість доповідей важко сприймається, що спричиняє зниження активності і зацікавленості членів гуртка. Формами підведення підсумків роботи гуртка можуть бути конкурс доповідей, участь в наукових конференціях і предметних олімпіадах, круглі столи, зустрічі з ученими, а також публікації тез кращих робіт у наукових збірниках вищого навчального закладу.

Діяльність студентів у *проблемних групах* має багато спільного із роботою в наукових гуртках. Вона може об'єднувати студентів різних курсів і факультетів вищого навчального закладу. Об'єктом наукового дослідження може бути проблема, якою займається науковий керівник цієї групи. Перевагою такої форми НДРС є можливість дослідження обраної теми значно глибше і різнобічніше. Проблемні групи організовують зустрічі з людьми, що зіштовхуються з проблемами, обраними групою для наукових пошуків.

На *наукових конференціях* молоді дослідники виступають з результатами своєї наукової роботи. Це змушує їх ретельно готувати виступ, формує ораторські здібності. Кожний студент має змогу оцінити свою роботу на тлі інших і зробити відповідні висновки. Оскільки на конференціях, як правило, відбувається творче обговорення доповідей, то кожен доповідач може почерпнути оригінальні думки, ідеї.

Науково-практичні конференції спрямовані на обговорення шляхів розв'язання практичних завдань. Часто їх проводять поза стінами вищого навчального закладу, на території соціального закладу, інтернату за специфікою професійної підготовки студентів. Наприклад, науково-практична конференція може проводитися за результатами літньої практики студентів, на якій вони зіткнулися з певними проблемами і за допомогою працівників соціальної служби і викладачів можуть знайти шлях до їх подолання. Такі конференції сприяють встановленню тісних зв'язків між вищим навчальним закладом і соціальними службами, а також формують вміння у студентів застосовувати теорію на практиці.

Оформлення результатів дослідження. Протягом навчання у вищому навчальному закладі студенти виконують різні за своїм характером, рівнем складності та змістом наукові роботи: реферати, курсові, бакалаврські, магістерські кваліфікаційні роботи, доповіді тощо.

Найпростішою формою наукової роботи є *реферат*. Оглядовий реферат містить огляд і аналіз певного кола наукових джерел, а пошуковий - висвітлює певну інформацію і має елементи самостійного пошуку.

Робота над рефератом спрямована на формування у студентів уміння аналізувати, зіставляти та узагальнювати різні підходи, погляди, конкретний матеріал; розкривати

своє ставлення до досліджуваних проблем, робити на цій основі правильні обґрунтовані висновки. Метою написання рефератів є розширення кругозору студентів та поглиблення їх знань з предмета; розвиток основних практичних умінь наукової роботи (дослідницькі вміння, вміння знаходити спеціальну літературу і працювати з нею, складати список використаних джерел і оформляти опрацьований матеріал); формування наукових умінь; оволодіння стилем наукового мовлення та етикою наукового диспуту.

Самостійним дослідженням на основі здобутих знань із курсу основної фахової дисципліни, що передбачає певний науково-теоретичний та практичний досвід студента, є *курсова робота*. За своїм змістом вона повною мірою відповідає науково-методичному пошуку, тому не може обмежуватися реферуванням наукових джерел, а має містити елементи нових знань та експериментального досвіду.

Дипломна робота є підсумком навчальної та науково-практичної діяльності студента за період навчання у ВНЗ. Це комплексна форма контролю досягнутого студентом освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», яка відповідає позиціям професіограми соціального працівника.

Магістерська робота є завершеним самостійним дослідженням, у якому висунуті для публічного захисту наукові положення є свідченням достатнього науково-теоретичного і науково-практичного рівня, уміння творчо використовувати сучасні методи досліджень.

Доповідь - це усний виклад самостійно опрацьованої теми за навчальними посібниками, спеціальною літературою та іншими джерелами. Різновидом доповідей є невеликі (3—5 хв.) повідомлення про найцікавіші факти в даній галузі.

Метою *наукової доповіді* є формування у студентів вміння пов'язувати теорію з практикою, користуватися літературою, статистичними даними, популярно викладати складні питання, триматися перед аудиторією. Студенти отримують також завдання виступити із запитаннями, коментарями до доповіді, а згодом оцінити її. Досконалі доповіді подаються на конкурси студентських робіт.

Отже, організація навчально-дослідної роботи студентів є важливим компонентом підвищення ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі передусім тому, що передбачає індивідуалізацію навчання, дає змогу реалізовувати особистісно орієнтоване навчання, розширює обсяг знань, умінь та навичок студентів, сприяє формуванню активності, ініціативи, допитливості, розвиває творче мислення, спонукає до самостійних пошуків.

1.2. Мета, завдання та вимоги до курсових та кваліфікаційних робіт

Курсова робота є результатом комплексного вивчення та проблемного, інтегративного осмислення студентами змісту дисциплін спеціальності 231 «Соціальна робота».

Курсові роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентом під час навчання. Виконуються курсові роботи згідно з навчальним планом. Тематика курсових робіт відповідає завданням навчальної дисципліни.

В курсовій роботі студент повинен засвідчити, що він оволодів необхідними теоретичними знаннями та навичками їх практичного застосування в конкретних умовах.

Виконання курсової роботи передбачає основні цілі:

- поглиблення, розширення та систематизацію теоретичних знань і практичних навичок, отриманих студентом за певний період навчання за спеціальністю;
- оволодіння методиками теоретичного та експериментального дослідження при розв'язанні конкретних міжнародних правових, політичних, економічних та соціальних проблем, пов'язаних з аналізом та розробкою рекомендацій для прийняття відповідних управлінських рішень;
- розвиток навичок пошуку та систематизації інформації, її обробки із застосуванням автоматизованих інформаційних систем та технологій, математичних методів обробки інформації, моделювання та прогнозування;
- визначення підготовленості студента для самостійного аналізу та викладу матеріалу, вміння захищати свою роботу перед комісією.

Курсова робота повинна носити проблемний характер, сутність якого полягає у вмінні аналізувати, досліджувати проблему за допомогою наукових методів, синтезувати та узагальнювати накопичений в процесі аналізу матеріал, планувати та проводити заходи з соціальної діагностики та надання соціальних послуг людям, що опинились в складних життєвих обставинах, розробляти рекомендації на рівні тактичних та стратегічних рішень соціальних проблем.

Основною метою написання курсової роботи є виконання студентами комплексу взаємопов'язаних навчальних і наукових завдань, що об'єднані певною загальною темою. У процесі її написання необхідно:

- поглибити та закріпити теоретичні знання з певної дисципліни;
- набути вміння використовувати наукову літературу;
- напрацювати навички самостійної роботи, навички планування, аналізу,

тлумачення та узагальнення результатів психологічних досліджень;

- отримати навички формулювання власних висновків, чіткої аргументації, обґрунтування рекомендацій і пропозицій з теми роботи;
- сформуванню здатність до систематичної самостійної роботи.

При виконанні курсової роботи студентами повинні вирішуватися актуальні проблеми. Курсова робота може бути спрямована на пошук загальних теоретико-методологічних закономірностей чи на вирішення певного прикладного завдання (тобто, бути практично орієнтованою).

Основним завданням курсової роботи є освоєння реферативних форм наукової діяльності. При цьому студенти повинні засвоїти не тільки способи добору, угруповання і узагальнення інформації, але насамперед навчитися знаходити невирішені проблеми досліджуваної теми, спірні питання і підходи до окремих проблем, визначати ступінь вірогідності інформації, наявної в досліджуваній літературі, її доказовість.

Завданням курсової роботи також може бути освоєння студентом умінь виконання емпіричної науково-дослідної діяльності. При цьому повинно бути вирішене конкретне наукове завдання, що пов'язане з досліджуваною проблемою. У цьому випадку крім теоретичної (реферативної) частини, у якій на основі аналізу літератури характеризується стан досліджуваної проблеми, наводиться опис методик, організації і проведення дослідження та повне викладення його результатів.

Завершення навчання студентів на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та «магістр» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» передбачає виконання та захист *кваліфікаційної роботи* (далі – Дипломна робота).

Дипломна робота це – самостійна атестаційна письмова робота, що виконується студентом, є підсумковою кваліфікаційною роботою, завершеним навчально-науковим дослідженням, у якому об'єднано теоретичні та практичні професійні знання, набуті студентом у межах освітньо-професійної програми підготовки фахівця, здатність його до самостійної роботи за відповідною спеціальністю.

Дипломна робота набуває певної специфіки залежно від кваліфікаційного рівня.

Виконання і захист дипломної роботи є завершальним етапом навчання у вищому навчальному закладі, формою державної атестації випускників.

Дипломна робота є кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності студента, науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним професійно-орієнтованих дисциплін, що передбачені навчальним планом підготовки за спеціальністю та проходження всіх видів практик, а також проходження комплексної з фаху та переддипломної практики.

Дипломна робота є кваліфікаційною роботою, в ході виконання якої студент повинен підтвердити рівень загальнотеоретичної і професійної підготовки. На підставі захисту дипломної роботи Державна екзаменаційна комісія (ДЕК) вирішує питання про присвоєння їй автору кваліфікації і видачу диплома бакалавра або магістра.

Бакалаврська робота – це самостійне, завершене навчально-наукове дослідження студента, що синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в межах нормативної та варіативної складових освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за відповідним напрямом підготовки.

Бакалаврська робота має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих студентом знань, умінь і навичок зі професійних дисциплін. Бакалаврська робота демонструє:

- якість засвоєних знань з відповідної освітньо-професійної програми;
- здатність самостійного осмислення проблеми, творчого її дослідження;
- здатність визначати актуальність, мету та задачі дослідження;
- здатність застосовувати сучасні методи для отримання та аналізу емпіричних даних;
- уміння збирати, аналізувати та систематизувати наукові, нормативно-правові джерела, вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- уміння оформляти результати наукових досліджень відповідно до сучасних вимог.

Магістерська робота – це самостійне, завершене навчально-наукове дослідження студента, що виявляє вищий рівень якості його професійної підготовленості за відповідною освітньо-професійною програмою підготовки магістра за відповідною спеціальністю та спеціалізацією. Магістерська робота демонструє:

- якість теоретичних і практичних знань згідно з освітньо-професійною програмою та концептуальними напрямками їх розвитку;
- рівень методологічної культури дослідницької діяльності;
- широку ерудицію автора, фундаментальну наукову базу;
- опанування методології наукової творчості;
- глибоке засвоєння, розуміння та відтворення наукової термінології;
- вироблення постійної потреби й прагнення здобувати знання самостійно;
- уміння комплексно аналізувати завдання дослідження;

- здатність систематизувати і критично оцінювати джерела інформації (думки і підходи) з досліджуваної проблеми, формувати власну точку зору на проблему, що розглядається;
- спроможність здійснювати теоретико-методологічне узагальнення, творчо застосовувати сучасні методи та методики наукового пошуку;
- здатність нестандартно вирішувати наукові завдання, формулювати оригінальні теоретичні і практичні висновки (рекомендації) з елементами наукової новизни, прогнозувати розвиток досліджуваних явищ;
- оформляти результати наукових досліджень відповідно до сучасних вимог, у вигляді доповідей, виступів, статей. **Мета** виконання дослідження – розв’язання професійної проблеми, що ґрунтується на комплексному опануванні теоретичного та емпіричного матеріалу; методів дослідження, ефективному застосуванні теоретичних знань у практичній діяльності тощо.

Основними завданнями магістерської роботи є:

- обґрунтування актуальності та значущості теми роботи в теорії та практиці професійної діяльності соціального працівника;
- теоретичний аналіз проблеми, розкриття сутності, структури, показників, чинників соціальних явищ;
- виявлення самостійного вміння працювати з науковою літературою, правильно цитувати та робити посилання на джерела;
- розвиток умінь й навичок розроблення та застосування сучасного методичного інструментарію для вирішення завдань магістерської роботи;
- опрацювання та унаочнення (побудова графіків, діаграм, гістограм, таблиць тощо) одержаних результатів; їх узагальнення, формулювання висновків;
- обґрунтування, розроблення та перевірка ефективності практичних рекомендацій і пропозицій, програм та (або) розвитку досліджуваних соціальних явищ тощо.

Метою виконання магістерської роботи є вирішення професійної проблеми, що ґрунтується на комплексному опануванні матеріалу і методів дослідження, послідовного викладення, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо соціальної роботи.

У процесі виконання магістерської роботи студент, відповідно до кваліфікаційних вимог, **повинен проявити:**

- знання загальнотеоретичних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають їх теоретичні основи та практичні питання;
- вміння відбирати, систематизувати, обробляти та аналізувати інформацію відповідно до цілей дослідження;
- вміння розробляти наукові висновки і конкретні пропозиції щодо вдосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом;
- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі;
- навички щодо ведення самостійної роботи, оволодіння методиками та загальними принципами організації та проведення різних видів наукового дослідження.

Магістерська робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить аналізу самостійно проведеного наукового дослідження (або на вторинному аналізі результатів попередніх наукових досліджень за обраною темою), обґрунтованих пропозицій, а також не має зовнішньої рецензії – до захисту не допускається.

1.3. Вимоги до тематики курсових та кваліфікаційних робіт

Організація виконання науково-дослідної роботи розпочинається з вибору *теми*.

Чим раніше студент це зробить, тим більше часу і можливостей у нього буде для її вивчення і підготовки. Основними *критеріями вибору теми* мають бути: актуальність теми, її новизна і перспективність, наявність теоретичної бази; можливість виконання теми в даній організації, соціальній службі тощо; можливість отримання при її впровадженні ефективних соціальних, технологічних або наукових результатів.

При формулюванні теми роботи можна і слід зважати на свої наукові інтереси та сучасний стан розробки наукових досліджень, присвячених обраній проблемі, доцільно також виходити з того, що вона є складовою більш широкої проблематики, яка досліджується на випусковій кафедрі.

Темою курсової або кваліфікаційної роботи (предметом дослідження) є одна з актуальних проблем сьогодення, яка відповідає завданням та умінням, передбаченими варіативною компонентою відповідної освітньо-кваліфікаційної характеристики, затвердженими програмами, вивченими нормативними та вибірковими дисциплінами.

Студентові надається право самостійно обрати тему кваліфікаційної роботи згідно з тематикою, що затверджена кафедрою та подати заяву на закріплення

відповідної теми (див. додаток А). Крім того, кваліфікаційні роботи можуть виконуватися за тематикою, яку замовлятимуть державні та соціальні установи, благодійні фонди, громадські організації соціального спрямування тощо. Студент, за погодженням із керівником, може запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки (відповідно до попередньої власної науково-дослідної роботи, до місця роботи, можливостей отримання потрібної інформації на базі практики).

Бажанам є виконання теми на замовлення керівництва бази практики, яке оформлюється відповідним листом (див. додаток Б).

1.4. Методологічні вимоги виконання курсових та кваліфікаційних робіт

Вирішення зазначених вище навчально-методичних завдань зумовлює дотримання і виконання відповідних методологічних вимог до кваліфікаційної роботи:

1. Наявність теоретичного та практичного значення (цінності) роботи для науки та практики.
2. Застосування теоретико-методологічної бази дослідження, що віддзеркалює здобутки сучасної соціальної науки.
3. Системний підхід до вирішення завдань дослідження.
4. Наявність елементів творчості та оригінального підходу до вирішення завдань роботи (у тому числі, для магістерської роботи обов'язкова наявність елементів наукової новизни у підходах до досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження).
5. Дотримання етичних принципів роботи соціального працівника при виконанні емпіричного дослідження.

Розглянемо зазначені вимоги детальніше.

Курсові роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентом під час навчання. Виконуються курсові роботи згідно з навчальним планом. Тематика курсових робіт відповідає завданням навчальної дисципліни.

Курсова робота є самостійною, науково-практичною роботою студента, що підсумовує набуті ним знання, вміння та навички з основних дисциплін, передбачених навчальним планом за курс навчання. Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентом за час навчання,

та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсова робота є важливим етапом підготовки спеціаліста в фаховій галузі, готує студента до виконання самостійної роботи за спеціальністю.

В курсовій роботі студент повинен засвідчити, що він оволодів необхідними теоретичними знаннями та навичками їх практичного застосування в конкретних умовах.

Наявність теоретичного і практичного значення (цінності) роботи для соціальної науки та практики. Ця вимога полягає в тому, що кваліфікаційна робота повинна виконуватися на основі конкретних матеріалів, зібраних студентом під час навчання й, особливо, комплексної практики з фаху. Беручи особисту участь під час проходження своєї практики в соціальній службі, департаменті соціального захисту тощо, дипломник може самостійно або під керівництвом співробітників проводити аналіз зазначених в науковому дослідженні питань, брати участь у зборі та опрацюванні матеріалів, розробленні і апробуванні різних методик, дослідженні теоретичних питань, необхідних для вдосконалення роботи в перспективі. Головним є не лише аналіз, а узагальнення та використання конкретних матеріалів наукових досліджень для вирішення актуальних проблем соціальної науки і практики.

Такий підхід до виконання кваліфікаційної роботи дає можливість студенту не тільки показати свою теоретичну підготовленість і навички практичної роботи, але і надати конкретну практичну допомогу у вирішенні поставлених перед ними завдань. Застосування теоретико-методологічної бази дослідження, що віддзеркалює здобутки сучасної соціальної науки.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи студенти поглиблюють свої знання в області теорії та практики. Тому при виконанні кваліфікаційної роботи необхідно спиратися на дані, представлені в публікаціях вітчизняної і зарубіжної спеціальної літератури в провідних фахових журналах, монографіях та інших наукових джерелах. Вивчивши передовий вітчизняний і зарубіжний досвід за темою дослідження, необхідно подати його результати у формі стислого аналітичного огляду стану розроблення проблеми, а також зробити висновки про актуальність предмета дослідження.

Пропозиції та науково-практичні рекомендації, сформульовані в кваліфікаційній роботі, доцільно обґрунтувати, аргументувати відповідно до визначеної теоретико-методологічної бази. Системний підхід до вирішення завдань роботи. Вирішуючи завдання, поставлені в кваліфікаційній роботі, визначаючи об'єкт та

предмет дослідження, необхідно застосовувати комплексний системний підхід. *Практичним доказом застосування системного підходу у дослідженні є чітка постановка мети, визначення умов її досягнення, засобів розв'язання проблеми та обґрунтування критеріїв*, що визначають ступінь відповідності очікуваного результату меті роботи. Наявність елементів творчості та оригінального підходу до вирішення завдань роботи.

У кваліфікаційній роботі студент зобов'язаний показати поряд із глибокими теоретичними знаннями вміння творчо мислити і здатність до науково-дослідної роботи, до самостійного творчого вирішення практичних питань соціального забезпечення з урахуванням новітніх тенденцій. Якщо студент протягом свого навчання в університеті брав участь у науково-дослідній роботі, то результати наукових досліджень мають бути висвітлені у кваліфікаційній роботі. При цьому для кваліфікаційної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня магістр обов'язковою є наявність елементів наукової новизни у меті і підходах до вирішення поставлених завдань дослідження.

Дотримання етичних принципів роботи соціального працівника при виконанні емпіричного дослідження. Соціальні працівники несуть особисту відповідальність за власну професійну діяльність і керуються головним етичним принципом «Не нашкодь!». Соціальні працівники суворо дотримуються принципу добровільності залучення досліджуваних, зобов'язані зберігати відомості, отримані в процесі діагностичної та корекційної роботи, дотримуватися конфіденційності у всьому, що стосується взаємовідносин з клієнтом, його особистого життя і життєвих обставин.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота (згідно вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики "бакалавр" зі спеціальності 231«Соціальна робота») за своєю суттю має бути прикладним науковим дослідженням, яке повинно бути націлене на практичну корисність. *Метою* дипломної роботи може бути:

- вироблення конкретних засобів перетворення соціальної ситуації;
- формулювання конкретних управлінських рішень для адекватного функціонування будь-якої установи з соціальної роботи в умовах соціуму;
- підвищення ефективності певних управлінських рішень на рівні конкретної соціальної служби, організації;

- зміна соціальної ситуації, що склалася в соціумі, групі ризику, категорії клієнтів соціальної роботи тощо.

В дипломній роботі можна не розробляти оригінальний інструментарій, а використовувати вже існуючі методики, що розроблялися іншими науковцями до рішення аналогічних дослідницьких завдань. В межах дипломної роботи ці методики лише адаптуються до конкретної соціальної ситуації, що вивчається.

Кваліфікаційна (магістерська) робота (згідно вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики «магістр» зі спеціальності 231 «Соціальна робота») за своєю суттю має бути фундаментальним дослідженням, тобто націлене на отримання нового знання. В магістерській роботі може бути здійснена емпірична перевірка теоретичної гіпотези. Теоретична гіпотеза розробляється в межах певної концепції (теорії), яка обрана студентом в якості методологічного підходу до вивчення певного соціального процесу, проблеми чи явища. Метою магістерської роботи може бути:

- виокремлення фактів для емпіричного дослідження;
- дослідження теоретичної сутності основних понять;
- розробка вимірювальних процедур, емпіричних показників теоретичних понять дослідження.

В межах магістерської роботи можна описувати та пояснювати соціальні явища, характерні для великих соціальних спільнот. В магістерській роботі значна увага приділяється обираю методологічного підходу до явища, що вивчається, а також методам и конкретним методикам збору та аналізу емпіричної інформації.

Таким чином, визначаючи методологічні засади магістерської роботи студент повинен продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання, в розв'язанні яких зацікавлені установи, організації або підприємства.

1.5 Порядок виконання курсових та кваліфікаційних робіт

Регламент виконання *курсвої роботи* встановлюється на початку навчального року. Студент несе відповідальність за дотримання встановлених вимог до написання курсової роботи і регламенту її виконання. Тематика курсових робіт розробляється та щорічно оновлюється викладачами кафедр, відповідно до їх наукових напрямів роботи, запроваджених наукових тем.

Студенту надається право самостійно обрати тему курсової роботи із запропонованого кафедрою переліку або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Під час її написання та захисту власне перевіряється готовність студентів до самостійної науково-практичної роботи в сфері соціальної роботи.

Основні етапи виконання курсової роботи:

1. Вибір теми курсової роботи.
2. Формулювання її мети та основних завдань.
3. Вивчення літератури та складання плану курсової роботи.
4. Написання тексту курсової роботи.
5. Оформлення курсової роботи.
6. Підготовка до захисту
7. Захист курсової роботи.

На початку підготовки курсової роботи студенту необхідно ознайомитися зі змістом наукових публікацій за обраною темою і скласти розгорнутий план із зазначенням основних розділів і підрозділів роботи, який потрібно узгодити з науковим керівником. План курсової роботи відбиває її структуру, під якою розуміється порядок компонування і взаємозв'язок окремих її частин.

Матеріал роботи слід викладати послідовно, так логічно пов'язуючи окремі його частини, щоб повністю розкрити тему роботи. Виконані розділи роботи студент подає на розгляд керівнику і відповідно до його зауважень уточнює, доповнює і в разі потреби доопрацьовує.

При визначенні мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, слід мати на увазі, що:

- *мета* завжди орієнтує дослідника на кінцевий результат наукового дослідження;
- *завдання дослідження* представляють собою змістову, методичну та організаційну конкретизацію мети та умовно розподіляються на основні та додаткові. Основні завдання передбачають пошук відповіді на центральне питання про засоби рішення соціальної проблеми, що розглядається у дослідженні. *Додаткові завдання* орієнтують дослідника на з'ясування обставин, чинників, причин, що впливають на стан соціальної проблеми;
- *об'єкт дослідження* – у широкому розумінні носій тієї або іншої соціальної проблеми, у вузькому розумінні – люди або соціальні об'єкти, що здатні надати необхідну для дослідника інформацію;

- *предмет дослідження* – найбільш суттєві для аналізу проблеми дослідження аспекти, властивості та відносини об'єкту дослідження.

Не пізніше, ніж *за два тижні до захисту* студент подає курсову роботу науковому керівнику на *рецензування та оцінку*. У рецензії науковий керівник дає стислу характеристику роботи, оцінює її теоретичний рівень, глибину досліджень, переваги та недоліки, обґрунтованість і доцільність зроблених висновків та запропонованих рекомендацій, відповідність оформлення вимогам до курсових робіт. Якщо оцінка позитивна, студент допускається до захисту курсової роботи.

У разі негативної оцінки курсова робота разом з рецензією повертається студенту, який повинен доопрацювати її з урахуванням зауважень і лише після цього доопрацьований варіант подати науковому керівнику повторно.

При виконанні курсової роботи слід дотримуватись загальних вимог до змісту та оформлення кваліфікаційної роботи, що були наведені вище.

Виконання кваліфікаційної роботи здійснюється за таким порядком:

- 1) вибір теми кваліфікаційної роботи;
- 2) призначення наукового керівника від кафедри;
- 3) вибір і узгодження з керівником теми кваліфікаційної роботи;
- 4) затвердження теми кваліфікаційної роботи на кафедрі;
- 5) визначення мети та завдань дипломної роботи;
- 6) розроблення та узгодження з керівником графіка роботи, визначення днів консультацій;
- 7) робота з літературними джерелами;
- 8) складання бібліографії за темою кваліфікаційної роботи;
- 9) написання теоретичної частини роботи;
- 10) емпіричне дослідження проблеми та написання за його результатами другого розділу кваліфікаційної роботи;
- 11) на основі теоретичного аналізу літератури та результатів емпіричного дослідження розроблення програми соціальної допомоги (підтримки, супроводу) в контексті зазначеної теми і, по можливості, її апробація;
- 12) узагальнення висновків до кожного розділу та загальних висновків;
- 13) здача кваліфікаційної роботи керівникові на перевірку;
- 14) усунення зроблених зауважень;
- 15) підготовка остаточного варіанта кваліфікаційної роботи, оформлення списку використаних літературних джерел та додатків;

16) передача кваліфікаційної роботи науковому керівникові та рецензенту, отримання відгуку та рецензії;

17) підготовка виступу для захисту кваліфікаційної роботи;

18) захист кваліфікаційної роботи зі спеціальності.

Обравши тему роботи, дипломник має визначити конкретну кінцеву *мету* та результат роботи, сформулювати *задачі*, які необхідно буде вирішити для досягнення поставленої мети.

Етапи виконання кваліфікаційної роботи вказуються на окремому, стандартному бланку, в якому зазначається зміст роботи по розділах, їх обсяг і терміни виконання. Завдання підписує науковий керівник кваліфікаційної роботи, завідувач кафедри і студент-дипломник.

Після проведення теоретичного аналізу наукової літератури потрібно приступити до визначення методів та організації емпіричного дослідження, бази науково-дослідної роботи (експериментальна база обирається студентом самостійно), складання репрезентативної вибірки (обсягом 30–35 осіб і більше, залежно від обсягу популяції, на яку планується поширити результати дослідження), підготовки та апробації необхідного методичного інструментарію тощо.

Основний матеріал дипломник збирає на експериментальній базі. Після збору емпіричного матеріалу здійснюється якісний і кількісний (статистично-математичний) аналіз одержаних даних з використанням сучасних комп'ютерних програм опрацювання результатів (SPSS, Statistica та ін.), їх унаочненням у таблицях, графіках тощо. Логічним завершенням емпіричного дослідження є підготовка конкретних пропозицій, рекомендацій, корекційно-розвивальних програм та перевірка їх ефективності.

Наступним етапом виконання кваліфікаційної роботи є обговорення та уточнення матеріалу роботи з науковим керівником та остаточне його компонування. Після написання роботи і перевірки її науковим керівником потрібно одержати відгук наукового керівника, рецензію незалежного рецензента (кандидата або доктора наук з відповідної галузі знань), підготувати доповідь і наочні матеріали до попереднього захисту на засіданні випускової кафедри та захисту роботи перед Державною екзаменаційною комісією.

1.6 Пам'ятка науковому керівнику

Студентам для виконання кваліфікаційного дослідження призначаються наукові керівники. Керівництво написанням кваліфікаційної роботи доручається компетентним

викладачам у галузі соціальної роботи і таким, які мають науковий ступінь. Керівників кваліфікаційних робіт затверджують на засіданні кафедри.

Згідно з нормами часу для планування та обліку навчального навантаження на керівництво однієї бакалаврської дипломної роботи виділяється до 20 годин, однієї магістерської дипломної роботи – 33 години. За одним викладачем може бути закріплено не більше 5 кваліфікаційних робіт в одній групі.

Дипломник зобов'язаний періодично звітувати про виконану роботу перед своїм керівником. Керівник кваліфікаційної роботи систематично контролює і направляє роботи студента-дипломника, оцінює результати розрахунків і прийняті рішення, дає поради з окремих питань, вказує на недоліки викладу текстового матеріалу та порядку компонування графічної частини роботи (розміщення таблиць, рисунків, графіків).

Науковий керівник зобов'язується:

- допомогти дипломнику визначитись із темою і науковим апаратом дослідження;
- надавати консультації щодо написання роботи у заздалегідь визначені й обумовлені з дипломником дні й години;
- стимулювати і готувати дипломників до участі у науково-методичних семінарах, «круглих столах», наукових конференціях з метою апробації, презентації та поширення результатів наукового пошуку;
- сприяти написанню магістрантами статей у наукові фахові видання;
- підготувати рецензії на статті магістранта;
- написати відгук на кваліфікаційну роботу та допомогти студентові із пошуком зовнішнього рецензента;
- організувати та систематично проводити роботу зі студентами з метою забезпечення вільного володіння ними українською науковою фаховою термінологією та культури підготовки рукописів дипломних досліджень державною мовою.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ

Кваліфікаційна робота повинна бути поділена на окремі логічно підпорядковані частини, супроводжені короткими та чіткими заголовками, які відображають їх зміст. Такий розподіл тексту називають рубрикацією. Обов'язково повинні бути виділені **три** головні **частини** кваліфікаційної роботи: *вступ*, *основна частина* (яка складається з двох/трьох розділів) та *заклучна* (яка складається з висновків та практичних рекомендацій).

Кваліфікаційна робота повинна містити:

- 1) титульну сторінку;
- 2) завдання до кваліфікаційної роботи;
- 3) відгук керівника роботи;
- 4) зовнішню рецензію;
- 5) реферат;
- 6) зміст;
- 7) вступ;
- 8) теоретичну частину, яка включає методологічне обґрунтування обраної теми та аналіз наукових джерел;
- 9) емпіричну частину, яка містить описання методів проведеного наукового дослідження, інструментарію дослідження, аналіз отриманих результатів;
- 10) висновки до кожного розділу;
- 11) загальні висновки;
- 12) практичні рекомендації установі, за дорученням якої виконується дана кваліфікаційна робота;
- 13) список використаної літератури;
- 14) додатки (у разі необхідності).

Бажано мати в кваліфікаційній роботі лист з бази практики про впровадження результатів дослідження (див. додаток Б) який вкладається у окремий конверт, приклеєний у кінці роботи з внутрішнього боку твердої обкладинки.

Титульна сторінка представляє собою спеціальний бланк, який містить: повне найменування навчального закладу та підрозділу, в якому виконана робота; найменування документу; тему роботи у відповідності з формулюванням, наданим до наказу ректора університету; прізвище, ім'я по батькові автора роботи; вчений ступінь

(вчене звання), прізвище, ім'я по батькові наукового керівника; місто та рік захисту (див. додаток В, додаток В1 для курсових робіт).

Завдання на виконання кваліфікаційної роботи видається на спеціальному бланку і розміщується після титульної сторінки. Ім'я та по батькові студента на бланку завдання пишуться повністю (див. додаток Е).

Відгук керівника роботи оформлюється за зразком (див. додаток Ж).

Зовнішня рецензія містить загальну характеристику кваліфікаційної роботи незалежного спеціаліста відповідної кваліфікації та профілю та оформлюється за зразком (див. додаток К).

Анотація повинна містити відомості щодо обсягу роботи, кількості ілюстрацій, таблиць, додатків і джерел з переліком посилань. Визначення об'єкту та предмету дослідження, мета та методів, результати та їх наукову новизну, практичні рекомендації щодо використання результатів роботи, їх галузь застосування, основні висновки та ключові слова (див. додаток З).

У *змісті* відображується загальна структура роботи (див. додаток Д). Зміст – це складений у послідовному порядку перелік всіх розділів та підрозділів роботи із зазначенням номерів сторінок, на яких відповідний розділ (підрозділ) починається. Кожний розділ повинен висвітлювати самостійне питання (аспект), а підрозділ – окрему частину цього питання (аспекту). Назви розділів та підрозділів слід формулювати у вигляді простих називних речень. Назва розділів не повинна повторювати назву дипломної роботи, а назва підрозділу не повинна повторювати назву розділу. У змісті також вказуються вступ, висновки до розділів, загальні висновки, практичні рекомендації, список використаної літератури та додатки (з зазначенням назви кожного додатку та сторінкою, що він займає).

Вступ (обсяг не має перевищувати 4 сторінки) повинен містити сутність наукової проблеми обраної теми, аналіз стану її розробленості іншими авторами, оцінку її актуальності та практичного значення. Аналіз стану розробленості проблеми є, фактично, оглядом літератури з теми дослідження, в який включаються найбільш цінні, актуальні роботи (10-15 джерел).

Далі подають загальну характеристику роботи в наступній послідовності:

1) *Актуальність теми* для розвитку відповідної галузі обґрунтовують шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вирішеними проблемами. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним, достатньо кількома фразами висловити головне.

2) *Мета та завдання дослідження.* Мета дослідження – бажаний кінцевий результат, який може бути як прикладним, практичним, так і теоретико-пізнавальним. Кінцевий результат дослідження передбачає вирішення студентом проблемної ситуації, яка відображає суперечність між станом об'єкту дослідження в реальній практиці і вимогами суспільства до його більш ефективного функціонування. Мета кваліфікаційної роботи може відображати як суспільну корисність від проведеного дослідження; так і конкретну практичну користь основного предмета дослідження.

Не варто формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Рекомендуються формулювання: «З'ясувати...», «Виявити...», «Сформулювати...», «Обґрунтувати...», «Визначити...», «Побудувати...», «Провести...» і т. ін. Мета дослідження повинна відображати тему роботи, але не повторювати її та бути пов'язана з об'єктом та предметом дослідження.

Визначення завдань – це вибір шляхів та засобів для досягнення мети дослідження. У дослідницьких завданнях конкретизується головна мета дослідження. *Завдання кваліфікаційної роботи можуть включати такі складові:*

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вивчення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування дослідницьких методик тощо);

- всебічне (за необхідності експертне, розвідувальне) вивчення практики вирішення проблеми дослідження, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин;

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення проблеми дослідження;

- емпірична перевірка запропонованої системи заходів щодо їх ефективності для певної установи, підприємства або організації;

- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних соціальних установ (організацій).

3) *Об'єкт дослідження* – це процес або явище, обране для вивчення, що викликає проблемну ситуацію. Правильне, науково обґрунтоване визначення об'єкта дослідження – це не формальний процес, а суттєвий, змістовий науковий аналіз, зорієнтований на виявлення місця і значення предмета дослідження.

4) *Предмет дослідження* – це частина об’єктивного існуючого знання (частина об’єкту), що досліджується в роботі. Предметом пізнання є властивості, певні аспекти, особливості реальних суспільних процесів та явищ, розглянуті в сучасних умовах. У якості предмету дослідження можуть бути взяті:

- соціальні властивості окремих соціальних станів;
- види соціальної поведінки різних верств населення;
- характеристики певних аспектів соціальних процесів, різноманітні взаємовпливи і т. ін.

Саме на предмет спрямована увага дослідника, оскільки предмет дослідження визначає тему та мету кваліфікаційної роботи.

5) *Методи дослідження*. Необхідно подати перелік використаних загальнонаукових та спеціальних (соціологічних та математико-статистичних) методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх потрібно не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

5) *Новизна*. Ступінь наукової новизни залежить від рівня дослідження. Дипломна/магістерська робота не претендує на наукові відкриття («вперше»), проте й перед нею ставиться мета удосконалення, узагальнення, подальшої розробки об’єкту або предмету дослідження, підняття на рівень наукових фактів результатів самостійного емпіричного дослідження.

7) *Практична значущість* означає можливість використання результатів даного дослідження для вирішення конкретних завдань (теоретичного та практичного спрямування) органів державного управління, державних установ, суспільних організацій, соціальних служб, благодійних фондів, волонтерських громадських організацій тощо.

Готуючись до написання основної частини кваліфікаційної роботи, доцільно ще раз уважно прочитати її назву, що містить проблему, яка повинна бути розкрита, зміст роботи, де тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок.

8) *Структура* кваліфікаційної роботи – це інформація про обсяг, кількість розділів, ілюстрацій, таблиць, додатків, використаних джерел. Остаточне редагування вступної частини доцільно виконувати на завершальній стадії дослідження, коли досліджувана проблема постає перед автором у повному обсязі. Завдання, об’єкт і предмет дослідження повинні відповідати структурі роботи і затвердженому змісту. Наповнення кожної частини кваліфікаційної роботи має визначитися її темою.

Основна частина кваліфікаційної роботи повинна складатися з двох/трьох розділів.

Перший розділ може містити декілька параграфів, в яких розкривається теоретико-методологічне обґрунтування об'єкту та предмету дослідження.

У цьому розділі обґрунтовується теоретична база обраної проблеми, дається огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела, іншої інформації, пов'язаної з темою. Огляд літературних джерел має бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної та практичної значущості, переваг і недоліків розглядуваних робіт, які доцільно згрупувати таким чином:

- роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми;
- теоретичні роботи, які повністю присвячені темі;
- теоретичні роботи, які розкривають тему частково.

В огляді не слід наводити повний бібліографічний опис публікацій, що аналізуються. Достатньо назвати автора та назву, а поруч у квадратних дужках поставити порядковий номер запису цієї роботи в списку літератури. Закінчити огляд треба коротким висновком про ступінь висвітлення в літературі основних аспектів теми кваліфікаційної роботи, а також обґрунтувати власні погляди на проблему.

Також у першому розділі може міститися теоретичне обґрунтування предмету дослідження, визначення його ролі і місця у діяльності соціальних служб, окремих груп суспільства, державних установ, підприємств і т. ін.

У цьому розділі може подаватися оцінка діючих законів, постанов, указів та інших офіційно-розпорядчих документів, нормативної та довідкової бази за досліджуваною проблемою. Розкривається власне розуміння цієї бази, обґрунтовується необхідність, доцільність удосконалення окремих положень цих документів.

У теоретичній частині необхідно чітко розмежовувати концепції авторів, що викладаються, та власні думки, оцінки, висновки та заперечення. Будь-який факт власного розуміння повинен бути спеціально обговорений (наприклад, «як ми розуміємо...», «на нашу думку...», «ми вважаємо, що...» та ін.).

Таким чином, викладення матеріалу першого розділу (теоретичне обґрунтування, сутність, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмету дослідження, методичні підходи) повинно мати певні елементи наукової новизни, ствердженої власної позиції щодо обраних методів дослідження.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 30% від загального обсягу кваліфікаційної роботи (без списку літератури та додатків).

Другий розділ повинен забезпечити логічну послідовність дослідження. Він має стати перехідним до наступного третього розділу (якщо він в роботі є) і поєднувати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи та певний методичний інструментарій для вирішення конкретних проблем суспільства, державних та соціальних установ, маргінальних категорій населення тощо. Рекомендуємо наступні назви підрозділів другого розділу:

- **«Характеристика (предмет дослідження) на (база практики), тощо»;**
- **«Сучасний стан (предмет дослідження) на(база практики), тощо»;**
- **«Дослідження(предмету) на (база практики), тощо».**

Другий розділ може містити характеристику сучасного стану досліджуваної соціальної проблеми на базі практики, соціального діагностування діяльності інтернатного закладу або установи під кутом зору обраного напрямку дослідження, ґрунтовний аналіз із використанням накопиченого фактичного матеріалу та залученням усіх теоретичних знань, певного методичного інструментарію. Іншими словами, теоретичні позиції першого розділу необхідно підтвердити прикладами з досліджуваного соціального явища, процесу, установи, підприємства (який його сучасний стан). Результатом дослідження має бути критичний аналіз.

Доцільно використовувати засоби візуалізації: таблиці, графіки, діаграми. Вони мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити соціальний стан суспільства, сутність управлінських процесів в соціальній роботі, їх особливості, тенденції, створити базу для виявлення невикористаних резервів. Аналіз проблеми повинен здійснюватися з урахуванням чинників позитивної та негативної дій.

Якщо, можливо, текст слід ілюструвати реальними документами, які обов'язково супроводжувати стислим коментарем.

Обсяг другого розділу (якщо ще у роботі передбачений третій розділ) – у межах 35% від загального обсягу (без списку літератури та додатків).

Завданням *третього розділу* кваліфікаційної роботи є правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких проводиться кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції. Третій розділ має стати базою для розробки конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління параметрами розвитку, діяльності організації на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому (другому)

розділі. Третій розділ повинен містити результати проведеного самостійного дослідження. Рекомендуємо наступну назву підрозділів:

- «Удосконалення ... (предмет дослідження) на ... (база практики), тощо»;
- «Шляхи удосконалення ... (предмет дослідження) на ... (база практики), тощо».

У цій частині наводиться обґрунтування заходів щодо поліпшення соціальної ситуації, державних та соціальних установ, підприємств, бази практики. Система заходів логічно впливає з теоретичної та аналітико-дослідницької частин і спрямована на подолання суперечностей між реальним і бажаним станами особи, соціального явища дослідження з урахуванням конкретних завдань, тобто конкретні заходи (пропозиції, рекомендації тощо). Детальні пропозиції щодо вдосконалення діяльності соціальної служби мають відповідати напряму дослідження: кожна з розгорнутим обґрунтуванням, у зв'язку і як наслідок висновків з аналізу, який проведено у роботі, відштовхуючись від виявлених відхилень, проблем та недоліків. **Обсяг третього розділу дипломної роботи може становити 30% загального обсягу.**

Висновки до кожного розділу. Після кожного розділу необхідно зробити висновки. У висновках до кожного розділу необхідно відмітити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, аналізом конкретного практичного досвіду. Необхідно уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

Висновки. Висновки (не менше двох 2 сторінок) – це логічне завершення роботи. Вони повинні відповідати визначеним у вступі меті та завданням роботи. Слід дотримуватись вимог до висновків:

- вони повинні містити основні узагальнення та підсумки теоретичного огляду та емпіричного дослідження автора;
- бути чіткими, стислими і однозначними;
- не повинні містити інтерпретації та посилань на наукові джерела.

У висновках також можна зазначити ті питання, які потребують подальшої розробки, та окреслити напрями подальшого дослідження. У разі, якщо у роботі вдалося знайти вирішення конкретної проблеми або розробити пропозиції, які можуть бути здійснені на практиці, слід зазначити, в чому полягає практичне значення її результатів.

Практичні рекомендації (рекомендований обсяг – 5-7 сторінок) демонструють оволодіння студентами навичками та вміннями в розробці практичних засобів

реалізації соціально-управлінських рішень. Вони повинні містити обґрунтовані вихідним теоретичним та емпіричним матеріалом шляхи посилення ефективності діяльності конкретних державних установ та суспільних організацій.

Список використаної літератури повинен містити 50-60 назв наукових видань, терміном видання переважно за останні 3-5 років. Його краще скласти до написання варіанту роботи, тому що в тексті необхідно зазначити номери першоджерел при посиланнях (наприклад, [19, с. 34] або у працях вітчизняних вчених [3-6] зазначається, що...). Працюючи з науковою літературою, треба використовувати різноманітні джерела. Рекомендуємо звернути особливу увагу на наукові публікації та дисертаційні дослідження, виконані провідними викладачами як університету та вітчизняними та зарубіжними науковцями з галузі знань 23 «соціальна робота».

Список джерел розміщується після практичних рекомендацій з нової сторінки та складається або за абеткою, або за появою посилань в тексті роботи з наскрізною нумерацією. Відомості щодо використаних джерел необхідно давати відповідно до чинник стандартів бібліографічного опису (див. додаток Н).

Додатки оформлюються як продовження роботи після списку використаної літератури. У додатках вміщують матеріал, який є допоміжним для аналітичних та емпіричних досліджень з обраної теми. Усі додатки позначаються літерами за українською абеткою.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

3.1. Основна частина

Кваліфікаційна/курсова робота повинна бути надрукована державною мовою (науковим стилем без орфографічних та синтаксичних помилок) за допомогою комп'ютера з однієї сторони білого аркуша паперу формату А4 (210×297) шрифтом Times New Roman, розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом до тридцяти рядків на сторінці.

Обсяг **курсової** роботи – 25 – 35 сторінок (формату А-4) друкованого тексту.

Обсяг **бакалаврської** роботи – 80-100 сторінок друкованого тексту.

Обсяг **магістерської** роботи – 100-120 сторінок друкованого тексту.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: з лівого боку – не менше 30 мм; з правого – не менше 15 мм; зверху – не менше 20 мм; знизу – не менше 20 мм.

Курсова робота виконується студентом у вигляді програми соціального дослідження і повинна мати чітку та логічну побудову.

Основними складовими частинами курсової роботи є титульний аркуш (Додаток В1), зміст (Додаток Д); основна частина у вигляді двох розділів програми наукового дослідження – методологічного та процедурного; список використаної літератури (Додаток Н) та додатки (які вміщують у собі інструментарій наукового дослідження – анкету / опитувальник).

У змісті вказується структура роботи: назви розділів, назви підрозділів, додатки (список використаної літератури та анкета) та сторінки їх початку та закінчення.

Кваліфікаційна робота повинна бути зброшурована у твердій палітурці. Роботу краще друкувати не менш, ніж в двох екземплярах (один – на кафедрі (архів), другий – залишається у автора). Якщо друкується тільки один варіант, а інші копіюють, то переплітається та здається на кафедру оригінал (ксерокопії до захисту не допускаються).

На момент подання роботи на кафедру до внутрішньої сторінки обкладинки студент приклеює конверт для розміщення супроводжувальних документів (лист-замовлення, лист про впровадження результатів роботи, тощо).

Студент несе повну відповідальність за якість змісту та оформлення тексту роботи, а також за точність емпіричних даних та правильність їх статистичної обробки та аналізу. На останній сторінці практичних рекомендацій студент повинен поставити свій особистий підпис.

Матеріал кваліфікаційної (дипломної роботи на здобуття ОКР бакалавра, магістра) роботи слід подати у такій послідовності:

- титульна сторінка;
- бланк завдання;
- бланк відгуку наукового керівника;
- реферат;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- практичні рекомендації;
- список використаної літератури;
- додатки.

Титульну сторінку, завдання на кваліфікаційну роботу, відгук, реферат і зміст – не нумерують. На інших, номер проставляють у правому верхньому кутку сторінки арабськими цифрами без крапки наприкінці.

Заголовки структурних частин роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ», «ДОДАТКИ» – друкуються великими літерами по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу дорівнює *два інтервали основного тексту*. Відстань між заголовком підрозділу та основним текстом дорівнює *один інтервал основного тексту*.

Кожну структурну частину (новий розділ) дипломної роботи слід починати з нової сторінки.

3.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знаку « № », у правому кутку згори.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок і на якій номер сторінки не ставиться. ЗМІСТ, ВИСНОВКИ, ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ нумеруються. Нумерація (без крапки після неї) проставляється у правому верхньому куті починаючи зі ВСТУПУ.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ» арабськими цифрами, після номеру крапку не ставлять. Потім із нового рядка посередині друкують заголовок розділу. Кожен новий розділ слід розпочинати з нової сторінки.

Підрозділи нумеруються в рамках кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу й порядкового номеру підрозділу, між якими ставиться крапка. Наприкінці номеру підрозділу повинна стояти крапка, *наприклад* «1.3.» (третій підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Крапка в кінці назви підрозділу не ставиться.

3.3. Ілюстрації та таблиці

Зміст ілюстрацій та таблиць має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати результати емпіричного дослідження, і тому в тексті на кожен з них повинно бути посилання з коментарем.

Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках кваліфікаційної роботи, їх включають до додатків. На всі ілюстрації та таблиці повинні бути посилання в тексті роботи.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номеру розділу і порядкового номеру ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад, «Рис. 2.3» (третій рисунок другого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією по центру.

При візуалізації результатів емпіричного дослідження найчастіше використовуються діаграми, гістограми та кореляційні плеяди.

Діаграми використовують головним чином для зображення співвідношень між величинами. Це засіб графічного зображення величин за допомогою фігур (секторів, стовпців і т. ін.), площі яких пропорційні цим величинам.

Гістограма – графічне представлення щільності розподілення (частотного розподілення), при якому кількість випадків у певній соціальній групі зображується у вигляді вертикальних смуг (стовпчиків, блоків).

Кореляційні плеяди є формою графічного відображення кореляційних зв'язків між параметрами, включеними в кореляційний аналіз. Ці параметри зображуються колами, у яких проставляють номери ознак або скорочено записується назва параметру. У центрі кореляційної плеяди зазвичай розміщують або найважливіший параметр, або той, який має найбільшу кількість значимих коефіцієнтів кореляції.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатку). Вгорі праворуч над таблицею пишеться слово «Таблиця» та її номер, який складається так само як і номер ілюстрацій. Заголовок таблиці розміщується нижче посередині. Якщо рядки або графі таблиці виходять за формат сторінки, таблиця виноситья або в додатки, або ділиться на частини, що переносяться на наступну сторінку. При цьому в кожній частині таблиці повторюється її «шапка» або «боковик», а над перенесеною частиною пишуть: «Продовження табл.» із зазначенням номера таблиці. В таблиці, що демонструє результати емпіричних досліджень обов'язково потрібно вказувати одиниці виміру величин (відсотки, частки і т. ін.). Всі числа в таблиці необхідно наводити з однаковою точністю (до одного й того ж десяткового знаку).

3.4. Додатки

Додатки слід оформлювати як продовження роботи в порядку появи посилань на них. На сторінці вгорі посередині пишеться слово «Додаток» та його позначення.

При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ». Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках кваліфікаційної роботи, то кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. У правому куті малими літерами з першої великої букви друкується слово «Додаток__» (напівжирним шрифтом) і велика літера, що означає додаток, наприклад «Додаток А», «Додаток В» тощо. Усі додатки позначаються послідовно великими літерами за українською абеткою, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Текст кожного додатка за потреби може бути поділений на підрозділи, які нумеруються в межах кожного додатка, наприклад, «Додаток А.1», «Додаток А.2». Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А. Кожний такий додаток має починатися з нової сторінки і, крім позначення, мати назву.

Додатки повинні мати загальну з роботою наскрізну нумерацію сторінок. Таблиці й ілюстрації, наявні в додатку, слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад «Таблиця В.2» (друга таблиця додатку В).

3.5 Лінгвістичні вимоги до кваліфікаційної, курсової роботи

Рекомендуються прийоми, що дають змогу досягти максимальної лаконічності викладу змісту роботи. Для наукового тексту характерні смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок, наявність спеціальної термінології. Виклад змісту здійснюється за допомогою функціонально-лексичних засобів зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже тощо), суперечливі відношення (однак, позаяк тощо), причинно-наслідкові відношення (тому, внаслідок цього, до того ж тощо), перехід від однієї думки до іншої (звернімося до, необхідно зупинитися на, потрібно розглянути тощо), підсумовування (отже, таким чином, насамкінець, викладене вище дає змогу дійти висновку, підводячи підсумок тощо).

Наукова мова має стилістичні особливості. Об'єктивність викладення тексту є основною рисою. Звідси наявність у тексті кваліфікаційних робіт вставних слів та словосполучень, що вказують на ступінь достовірності повідомлення (звісно, зрозуміло, справді), як такий, що пропонується (як видно, очевидно, можна вважати), як можливий (напевно, можливо). Обов'язковою умовою об'єктивності викладу матеріалу є також посилення на його джерело, ким висловлена думка (див.положення, висловлювання). У тексті зазначену умову можна реалізувати, використовуючи

спеціальні вставні слова і словосполучення (на думку, за повідомленням, за даними, на нашу думку тощо).

Стиль письмової наукової мови – це безособовий монолог. Враховуючи, що увагу зосереджено на змісті та логічній послідовності повідомлення, а не на суб'єкті, виклад матеріалу ведеться від третьої особи. Досить рідко використовуються займенники першої і зовсім не використовуються займенники другої особи однини. Використання займенника «ми» дає змогу висловити свою думку як думку певної групи людей, наукової школи або наукового напрямку. Однак уживати цей займенник слід обережно. Рекомендується звертатися до конструкцій, що обмежують його вживання. Такими конструкціями є неозначено-особові речення. Так, правильним буде прикметник «наступні» замінити займенником «такі», який підкреслює послідовність перерахування особливостей або прикмет.

Якостями, що визначають культуру наукової мови, є точність, ясність і стислість. Змістова точність – основна умова, що забезпечує наукову і практичну цінність інформації кваліфікаційної роботи. Неправильно дібране слово може викривити смисл написаного, надати можливість двозначного тлумачення тієї чи іншої фрази, тексту – небажаного відтінку. Звідси різноманітні лексичні помилки.

Точність наукової мови витримано не лише завдяки цілеспрямованому добору слів і висловлювань, не менш важливим є вибір граматичних конструкцій, що передбачає точне дотримання норм зв'язків у вислові. Ясність – це вміння писати доступно і зрозуміло. У більшості випадків до порушення цієї вимоги призводить прагнення авторів надати кваліфікаційній роботі видимість науковості. Ще однією причиною неясності може стати неправильний порядок слів. Часто доступність і зрозумілість називають простотою. Завдяки простоті викладу текст сприймається легко. Однак не можна ототожнювати *простоту* і *примітивність*.

Лаконічність визначає культуру наукової мови. Вона демонструє вміння уникати непотрібних повторів, зайвої деталізації. Тому слова і словосполучення, які не мають смислового навантаження, слід вилучати з тексту роботи. До смислової надмірності належить і вживання без потреби іноземних слів, відповідники яких є у рідній мові, що ускладнює висловлювання. Різновидом багатослів'я є також *тавтологія*, тобто повторення того ж самого іншими словами.

Варто звернути увагу на абзаци (кожен з них повинен містити певну думку, виражену одним чи кількома висловлюваннями або реченнями).

Наведемо приклади лексичних засобів для лаконічності викладу змісту кваліфікаційної роботи в різних її розділах.

Лексичні засоби для викладу змісту в теоретичній частині науково-дослідної роботи:

- Слід зазначити, що...
- Можна виокремити досить значну кількість наукових досліджень...
- Аналіз проблеми свідчить про відсутність загальноприйнятого визначення поняття...
- Дослідники дійшли висновку...
- Автори виявили, що...
- Загалом розрізняють...
- На сьогоднішній день багато дослідників...
- У сучасному науковому знанні все більше утверджується поняття...
- Отже, на сьогодні досить поширеною є думка про те...
- У зв'язку з цим цікавими є результати дослідження...
- У ряді досліджень виявлено, що...
- У цілому, можна констатувати, що...
- У працях... висвітлюються проблеми...
- Важливим також є дослідження (автор) щодо...
- Важливого значення дослідники надають...
- Крім того, привертають увагу дослідження...
- Подібної точки зору дотримуються...
- Серед вітчизняних дослідників цієї проблеми слід, насамперед, указати на праці О. Л. Сушицької [34], Е. Г. Ярошенко [16], А. О. Шаповалова [24], які розглядають...
- Крім того, як підкреслює В. С. Савчук [45], можна говорити про особливості...
- У контексті проблеми нашого дослідження привертають увагу також праці... в яких визначено, що...
- Вивчаючи досвід зарубіжних авторів [34; 54; 234 та ін.], які визначають...
- Водночас у більшості праць, на нашу думку, недостатня увага приділяється аналізу...
- Отже, незважаючи на певні відмінності у термінах... принципівих відмінностей у розумінні змісту та структури (поняття..., явища..., феномена... тощо) немає...

Лексичні засоби для викладу змісту в емпіричній частині науково-дослідної роботи:

- Метою експерименту було...
- Відповідно до структури (досліджуваного явища) було визначено методичну базу дослідження...
- Отримані дані зазнали статистичного опрацювання...
- Математичне опрацювання даних та графічна презентація здійснювалися за допомогою...
- За допомогою опитувальника «...» можна визначити...
- Цей опитувальник дав змогу визначити...
- Для дослідження... використовувався комплекс методик...
- На основі дослідження рівнів...
- На першому етапі емпіричного дослідження ми поставили за мету...
- Аналіз результатів діагностики...
- Як показав аналіз результатів дослідження,...
- У процесі дослідження було встановлено...
- Як видно з табл. 2.1,...
- З даних, наведених у табл. 2.2, бачимо, що...
- У табл. 2.3 висвітлюється певна тенденція, а саме:...
- У табл. 2.4 відображено, що...
- Наступний крок у вивченні... передбачав аналіз результатів застосування методики...
- Було проведено аналіз відповідей...
- Констатовано, що...
- Отже, можна констатувати...
- Слід наголосити, що...
- Отримані дані свідчать про те,...
- Встановлено, що приблизно половина досліджуваних...
- Лише незначна кількість досліджуваних...
- Привертає увагу той факт, що майже половина досліджуваних...
- Подібні результати отримано...
- Виявлено...
- Визначено...
- Проаналізовано...
- Зафіксовано...

- За результатами дослідження можна припустити, що...
- Щодо окремих проявів досліджуваного явища було встановлено, що...
- Важливим моментом нашого дослідження стало визначення...
- Результати дослідження дали змогу встановити...
- Наступним етапом дослідження стало вивчення...
- Це підтверджується і даними, отриманими за опитувальником...
- Водночас привертає увагу той факт...
- Так, зокрема, простежується...
- Загалом, аналіз результатів дослідження дав можливість виявити...
- Отже, можна говорити про те,...
- Узагальнення результатів дослідження... дає можливість...

Лексичні засоби для опису результатів математичної статистики

- За результатами кластерного аналізу...
- За результатами кореляційного аналізу...
- За результатами дослідження було виявлено статистично значущі відмінності...
- У цілому, не виявлено статистично значущих відмінностей...
- За критерієм χ^2 було досліджено...
- За критерієм χ^2 проаналізовано також особливості...

Отже, завдяки використанню спеціальної термінології студенти мають можливість у короткій та лаконічній формі наводити розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ, що досліджувалися в процесі виконання кваліфікаційної роботи. Лексичні засоби для викладу змісту в теоретичній та емпіричній частинах диплома дають змогу досягти максимальної лаконічності викладу змісту роботи.

4. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

4.1.1. Підготовка до захисту курсової роботи

Перед захистом курсової роботи студент повинен підготувати текст виступу та необхідні для цього ілюстративні матеріали. При цьому потрібно враховувати, що виступ за тривалістю не повинен перевершувати 5-7 хвилин.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією в складі 2-3 викладачів кафедри, у т.ч. керівника курсової роботи. Члени комісії задають студенту питання, як правило, за темою курсової роботи, не виключаючи питань, що відносяться до теоретичної підготовки. Відповідаючи на питання, студент може використовувати текст свого виступу, ілюстративний матеріал, курсову роботу, робочі записи. Результати захисту курсових робіт оцінюються за кредитно-модульною системою оцінювання. Протоколи захисту курсових робіт підписуються кожним членом комісії і зберігаються на кафедрі протягом 5 років.

Після проведення захисту курсової роботи, члени комісії у присутності студента виносять рішення про оцінку роботи за чотирьохбальною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно. При розбіжності оцінок висновок наукового керівника є вирішальним. Оцінка заноситься до залікової відомості та до залікової книжки студента.

Студент, який не з'явився на захист або отримав незадовільну оцінку при захисті курсової роботи, ліквідує академічну заборгованість у встановленому порядку.

Після захисту науковий керівник передає на кафедру курсову роботу, де вона після відповідної реєстрації зберігається протягом одного року. Знищення курсових робіт відбувається наприкінці серпня по акту. Акти зберігаються на кафедрі разом з протоколами захисту курсових робіт.

Видача курсових робіт студентам забороняється. За рекомендацією наукових керівників курсові роботи можуть бути направлені на конкурси студентських наукових робіт.

4.1.2. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи

Студентам для виконання кваліфікаційного дослідження призначаються наукові керівники. Керівництво написанням кваліфікаційних робіт доручається компетентним викладачам, які мають науковий ступінь і/або вчене звання професора чи доцента.

Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи, як випускова зі спеціальності 231«Соціальна робота», здійснює контроль за написанням кваліфікаційних робіт. З цією метою не менше 1–2 разів на семестр на засіданні кафедри керівники звітують про перебіг написання студентами кваліфікаційних робіт.

Виконана кваліфікаційна робота подається науковому керівникові не пізніше ніж за один місяць до попереднього захисту.

Для контролю на стадії завершення кваліфікаційних робіт випускаючою кафедрою створюється спеціальна комісія. До складу комісії входять керівник кваліфікаційної роботи та не менше трьох викладачів кафедри. Комісія проводить попередній захист кваліфікаційних робіт і робить висновок про можливість подання їх до захисту перед засіданням ДЕК.

Не пізніше ніж чотири тижні до початку роботи ДЕК на кафедрі відбувається попередній захист, на якому студент уперше здійснює комплексний виклад основних положень роботи, звертає увагу на досягнуті наукові результати, наукову новизну, відповідає на запитання й зауваження членів приймальної комісії кафедри, обґрунтовує свою позицію з того чи іншого питання кваліфікаційного дослідження. За наслідками детального обговорення кваліфікаційної роботи кафедра рекомендує/не рекомендує роботу до захисту. Якщо студент не з'явився на попередній захист без поважних причин, кафедра має право не допустити його до захисту як такого, що не виконує навчальний план.

Студент зобов'язується:

- обрати тему кваліфікаційної роботи;
- вчасно і систематично з'являтися на консультації до наукового керівника;
- самостійно під керівництвом наукового керівника здійснювати кваліфікаційне дослідження;
- брати участь у студентській науково-практичній конференції «Дні науки» та інших наукових конференціях;
- за два тижні до захисту кваліфікаційної роботи подати на кафедру готову роботу, відповідно оформлену, прошиту, з відгуком наукового керівника та зовнішньою рецензією.

Умови допуску студента до захисту кваліфікаційної роботи:

- вчасно затверджені тема бакалаврської/магістерської кваліфікаційної роботи і науковий керівник;
- відсутність академічної та інших видів заборгованості перед навчальним закладом;

- успішний передзахист кваліфікаційної роботи;
- наявність оформленої за всіма вимогами та прошитої відповідним чином кваліфікаційної роботи;
- наявність відгуку наукового керівника і зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу (після перегляду кваліфікаційної роботи рецензент складає письмовий висновок на спеціальному бланку).

До захисту кваліфікаційної роботи студент готує доповідь (до 10 хв). У ній мають бути висвітлені такі питання дипломної роботи:

- обґрунтування актуальності теми дослідження;
- мета, завдання, об'єкт, предмет;
- методи дослідження;
- результати дослідження;
- основні висновки та рекомендації щодо впровадження результатів дослідження.

У доповіді повинні міститися також і відповіді на зауваження наукового керівника і рецензента. Доповідь може супроводжуватися ілюстраціями, таблицями, графіками, презентаціями тощо. Вимоги до презентації Презентація виступу на захисті кваліфікаційної роботи зазвичай не повинна перевищувати 20–22 слайдів (максимум 2 слайди на хвилину промови). Тло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами, які містить програма. Бажано, щоб кольори схем, діаграм, малюнків були яскравішими за тло, а отже, краще використовувати світле тло з невеликою кількістю декоративних елементів. Ефекти анімації допомагають сприйняттю інформації, а не бути самоціллю і не відволікати увагу слухачів від змісту презентації.

Бажано не використовувати складних прописних шрифтів, розмір шрифтів має бути не менше, ніж 20–22. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 12–15 рядків тексту.

Презентація виступу повинна містити:

- короткий теоретичний вступ (проаналізувати стан розробки проблеми) (1–2 слайди);
- мета та задачі дослідження (1 слайд);
- об'єкт і предмет дослідження (1 слайд);
- методи та методики дослідження (1 слайд);
- результати теоретичного аналізу проблеми (2–3 слайди);
- опис результатів емпіричного дослідження (4–6 слайдів);

- практичні розробки (програми тренінгу, рекомендації) (2–4 слайди);
- висновки (1–2 слайди).

Класичні помилки презентації:

- забагато слайдів;
- забагато матеріалу на слайді;
- дуже швидко йдуть слайди;
- малий шрифт;
- тло слайду (шаблон) зливається з текстом або надміру яскраве, відволікає увагу;
- надмірне «декорування»;
- невиправдане використання ефектів анімації;
- той, хто виступає, читає текст зі слайду;
- той, хто виступає, говорить до екрана.

4.2. Рецензування та подання кваліфікаційної роботи

Студент-випускник повинен додати до роботи **лист про впровадження результатів дослідження або довідку з бази практики**, завірений печаткою. Цей лист має свідчити про достовірність наведеної в роботі інформації, правдивість фактичних даних. У ньому повинна бути підтверджена практична значущість роботи та можливості і перспективи впровадження запропонованих рекомендацій.

На завершену роботу науковий керівник дає стислий відгук, в якому дає оцінку якості виконання самої роботи і праці студента над нею та робить висновок щодо можливості допуску кваліфікаційної роботи до захисту в ДЕК.

У відгуку науковий керівник звертає увагу на такі складові кваліфікаційної роботи:

- актуальність обраної теми;
- досягнення мети та якість виконання завдань роботи;
- оцінка наукового рівня змісту роботи;
- можливість застосування результатів дослідження;
- ступінь практичного значення результатів;
- рівень підготовки автора до виконання професійних обов'язків;
- ступінь самостійності у виконанні роботи;
- уміння працювати з джерелами інформації;
- ступінь оволодіння методами дослідження;
- повноту та якість розробки теми;

- логічність, послідовність, аргументованість, грамотність викладення матеріалу;
- відповідність роботи встановленим вимогам.

Зброшурована у твердій палітурці завершена робота подається студентом завідувачу кафедри, який не пізніше ніж за п'ять днів до захисту приймає рішення щодо дозволу до захисту. Якщо завідувач кафедри вважає за неможливе допустити кваліфікаційну роботу до захисту через її незадовільну якість, це питання виноситься на засідання кафедри за участю наукового керівника. Обговорення оформлюється протоколом і подається на затвердження послідовно декану факультету і ректору університету.

Кваліфікаційна робота реєструється на кафедрі і направляється на зовнішню рецензію.

Зовнішніми рецензентами можуть бути провідні спеціалісти, які працюють в системі соціального захисту населення, викладачі інших вищих навчальних закладів які займаються викладацькою роботою галузі знань 23 «Соціальна робота».

Зовнішня рецензія надається у письмовому вигляді, не пізніше ніж за три дні до захисту, в довільній формі і має містити такі складові:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної кваліфікаційної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми кваліфікаційної роботи відповідності змісту роботи до завдання;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до удосконалення діяльності підприємства згідно з напрямком теми кваліфікаційної роботи;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо удосконалення управління певними аспектами діяльності, підвищення його ефективності;
- оцінку загальних вражень від кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладення тощо);
- інші питання на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про відповідність якості виконаної кваліфікаційної роботи вимогам, що висуваються до таких робіт; про можливість допущення її до захисту і, за бажанням, може бути висловлено зауваження та думку про оцінку роботи за системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Рецензент має підписатися із зазначенням свого прізвища, ім'я та по-батькові, місця роботи, посаду, яку займає, і завірити свій підпис.

Для підготовки студента до пояснень у зв'язку з можливими зауваженнями рецензента йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту роботи на засіданні ДЕК.

До захисту допускаються кваліфікаційні роботи студентів, які виконали всі вимоги навчального плану, пройшли і захистили передбачену навчальним процесом практику, подали у встановлений термін роботу, позитивний відгук і рецензію на неї. Кваліфікаційна робота подається у вигляді спеціально підготовленого рукопису у твердій палітурці в одному примірнику.

Для захисту кваліфікаційних робіт наказом ректора РДГУ створюється комісія за основними напрямками наукових досліджень з числа найбільш кваліфікованих науково-педагогічних працівників, із залученням науковців, представників практичних підрозділів, у складі голови, трьох членів та секретаря. У роботі комісії з правом дорадчого голосу можуть брати участь наукові керівники та рецензенти кваліфікаційних робіт.

Термін подання кваліфікаційної роботи до ДЕК – не пізніше ніж за два тижні до захисту.

Для захисту кваліфікаційної роботи до комісії подаються:

- витяг з протоколу засідання кафедри, на якому розглядалося питання щодо допуску до захисту;
- відгук наукового керівника;
- рецензія.

До комісії можуть подаватися й інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: друковані статті за темою роботи; тези наукових доповідей; документи, що вказують на практичне застосування роботи тощо.

Кваліфікаційна робота не допускається до захисту, якщо:

- без узгодження за встановленою процедурою було внесено зміни до назви теми;
- порушено встановлені терміни подання роботи на розгляд рецензента, засідання кафедри чи комісії;
- є невідповідність між назвою теми і змістом роботи;
- встановлено факт плагіату чи компіляції;
- суттєво порушено вимоги щодо оформлення роботи;
- відсутні відгук наукового керівника чи рецензія.

4.3. Захист кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні ДЕК за обов'язкової присутності голови комісії. Порядок роботи комісії затверджується головою ДЕК. Процедура захисту кваліфікаційної роботи є публічною, з присутністю всіх охочих.

Послідовність проведення процедури захисту кваліфікаційної роботи:

- представлення студента членам ДЕК;
- виступ автора кваліфікаційної роботи;
- питання членів ДЕК і присутніх до автора;
- відповіді на запитання членів ДЕК і присутніх;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензії на кваліфікаційну роботу;
- відповіді автора на зауваження наукового керівника і рецензента;
- виступ наукового керівника;
- загальна дискусія;
- завершальний виступ студента;
- підведення підсумків захисту на закритому засіданні ДЕК;
- публічне оголошення результатів захисту (здійснюється в день захисту після оформлення протоколу засідання ДЕК).

Засідання комісії із захисту кваліфікаційних робіт оформляються протоколом. На захисті студент виступає із заздалегідь підготовленою доповіддю і у довільній формі висвітлює такі питання:

- обґрунтування актуальності теми дослідження;
- мету й завдання роботи;
- об'єкт, предмет дослідження;
- основні методи дослідження;
- методологічну основу роботи;
- практичну цінність отриманих результатів роботи;
- перспективні напрями вивчення і розвитку обраної проблеми.

У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника і рецензентів. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано візуалізувати виступ власними таблицями, діаграмами, графіками тощо.

Успішний виступ на захисті передбачає дотримання певних правил, зокрема:

- упевненість і вільне володіння текстом;
- логічність, зрозумілість і доступність сприймання;

- помірна завантаженість виступу цифрами і фактами;
- конкретність і лаконічність відповідей на запитання та зауваження;
- дотримання регламенту.

Після виступу студента члени комісії ставлять запитання, пов'язані з темою кваліфікаційної роботи, перспективами її розвитку та впровадження результатів, зокрема, спрямовані на виявлення загального рівня теоретичних знань з проблематики; рівня самостійності; перевірку обґрунтованості пропозицій і висновків.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні ДЕК виноситься її рішення. У разі незгоди між членами ДЕК думка голови є вирішальною. Рішення комісії оголошується її головою в той самий день.

4.4. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота як самостійне навчально-наукове дослідження має виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати отримані знання під час вирішення конкретних проблем, його схильність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми.

Підсумкову, диференційовану за чотирибальною шкалою, оцінку кваліфікаційної роботи визначає державна екзаменаційна комісія, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

У процесі визначення оцінки враховується низка важливих показників якості кваліфікаційної роботи:

1. Виконання випускної/ кваліфікаційної роботи з актуальної тематики для організацій, що підтверджується заявкою базової організації.
2. Використання математико-статичних методів аналізу емпіричної інформації, блок-схем, графіків з використанням прикладних програм ПЕОМ.
3. Вміле використання у роботі теоретичних знань та практичних навичок із циклу професійно-орієнтованих дисциплін.
4. Наявність у кваліфікаційній роботі матеріалів науково-дослідницького характеру.
5. Знання студентом організаційного процесу, що застосовується на базовій установі, соціальній службі тощо.
6. Якість та самостійність пропозицій у висновках студента до обраної теми роботи.
7. Наявність та якість ілюстраційного матеріалу.
8. Оформлення кваліфікаційної роботи та графічних матеріалів до неї згідно вимогам діючих стандартів.

9. Написання роботи державною мовою.

10. Наявність висновків базової організації з якості роботи та спроможності її практичного використання.

11. Наявність наукових публікацій та докладів на студентських або інших наукових конференціях з теми роботи.

12. Оцінка якості роботи, яку надає зовнішній рецензент.

13. Рекомендації ДЕК (при необхідності) щодо реального впровадження роботи у діяльність установ системи соціального захисту або у навчальний процес.

14. Рекомендації ДЕК щодо продовження наукових досліджень у аспірантурі університету.

Основні умови одержання оцінки.

Відмінно. Кваліфікаційна робота є бездоганною: містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і коротка, проголошена вільно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ДЕК правильні і стислі.

Добре. Тему роботи розкрито, але є окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблено аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не подано, є окремі зауваження в рецензії та відгуках, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ДЕК здебільшого правильні, оформлення роботи в межах встановлених вимог.

Задовільно. Тему кваліфікаційної роботи переважно розкрито, але є недоліки змістового характеру: нечітко сформульовано мету роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, заходи і пропозиції, що містяться в третьому розділі, обґрунтовані непереконливо, рецензія і відгуки містять окремі зауваження, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання членів ДЕК правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи.

Незадовільно. Нечітко сформульовано мету кваліфікаційної роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконано поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибині. Пропоновані заходи вирішення досліджуваної проблеми випадкові, обґрунтування теми роботи неповне. Оформлення роботи не відповідає встановленим вимогам. Ілюстрації до захисту відсутні. Відповіді на запитання членів ДЕК неточні або неповні.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається. Подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, установлених регламентом. Написана на тему, яку своєчасно не було затверджено наказом по університету. Виконана не самостійно. Структура не відповідає вимогам. Відсутнє обґрунтування пропонованих заходів. Не оформлена відповідно до встановлених вимог.

5. ТИПОВІ ПОМИЛКИ В НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Зміст роботи не відповідає плану кваліфікаційної роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.
2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблему ситуацію, стан об'єкта дослідження.
3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.
4. Студент не виявив самостійності, робота є компіляцією або плагіатом.
5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціалізованої літератури (останні 3-10 років) з теми дослідження.
6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваної проблеми.
7. Не розкрито зміст та організацію самостійного дослідження.
8. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.
9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичений матеріал.
10. Список використаної літератури наведений довільно, без додержання вимог державного стандарту.
11. Ілюстративний матеріал оформлений з помилками. Немає назви таблиць, діаграм, схем тощо.
12. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, з помилками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дорошук К.С. Магістерська робота в системі ступеневої підготовки педагогів / К.С. Дорошук — Харків : Вид-во ХГПІ, 2001. — 161 с.
2. Бондарчук О. І. Організація наукового дослідження : навч.-метод. комплекс / О. І. Бондарчук, Н. Н. Дембицька, В. В. Москаленко. — К., 2006. — 68 с.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник / М. Т. Білуха. — К.: АБУ, 2002. — 480 с.
4. Колесникова В. Ф. Методичні рекомендації до виконання і захисту дипломних робіт студентами напряму підготовки 6.030102 «Психологія» / В. Ф. Колесникова. — К.: ІПК ДСЗУ, 2013. — 53 с.
5. Малик Я. Й. Магістерська робота: методика написання, правила оформлення і порядок захисту : метод. рек. / Я. Й. Малик. — Л.: ЛРІДУ УАДУ, 2002. — 48 с.
6. Методичні рекомендації до написання і оформлення кваліфікаційних робіт / упор.: Н. В. Крохмаль, Г. О. Нестеренко. — К., 2008. — 52 с.
7. Положення про кваліфікаційну роботу в Національній академії внутрішніх справ / уклад.: В. І. Шакур, А. Г. Лапко, Ю. Б. Ірхін [та ін.]. — К.: НАВС, 2011. — 40 с.
8. П'ятницька-Познякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : [навч. посіб.] / І. С. П'ятницька-Познякова. — К., 2003. — 116 с.
9. Черній А. М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця : посібник / А. М. Черній. — К., 2005. — 232 с.
10. Черній А. М. Дисертація: методика написання, оформлення та захисту / А. М. Черній. — К.: Міленіум, 2007. — 316 с.
11. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень : [посіб.] / А. С. Філіпенко. — К.: Академвидав, 2004. — 208 с. (Альма-матер)
12. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — К.: Знання-Прес, 2002. — 295 с.
13. Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін : [навч. посіб.] / П. П. Шляхтун. — К.: ВЦ «Академія», 2011. — 224с. — (Серія «Альма-матер»).
14. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. — К.: «Академвидав», 2006. — 352 с.
15. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. 4-е видання, виправлене і доповнене / Автор-упорядник Л.А.Пономаренко, доктор технічних наук, професор. — К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Голока», 2010. — 80 с. — Бібліогр. с. 79
16. Методичні рекомендації до написання дипломної роботи студентами освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» напряму підготовки 6.030102 «Психологія», 6.030103 «Практична психологія», «магістр», за спеціальністю «Психологія» / [Уклад. О.І. Бондарчук, О.В. Брюховецька, С.О. Хілько, С.В. Шевченко]; НАПН України, Ун-т менеджменту освіти. — К. 2014. —Видання 2-е, виправлене та доповнене. — 73 с.

ДОДАТКИ

Зразок заяви на закріплення кваліфікаційної роботи

Ректору Рівненського державного
гуманітарного університету

студента(ки) _____ курсу
_____ факультету

(прізвище, ім'я по батькові)

ОС _____

ЗАЯВА

Прошу дозволити написання кваліфікаційної роботи на
тему _____

Замість атестаційного екзамену з _____

(найменування дисципліни)

І призначити керівником кваліфікаційної роботи _____

(ПІБ викладача)

(вчена ступінь, звання)

При цьому повідомляю, що дана тема мною розробляється за замовлення

і на даний час за темою розроблені такі матеріали:

(свідоцтво про винахід, статті, тези, дипломи учасника конкурсів, виступи на
студентських конференціях) _____

« ___ » _____ 20__ р.

_____ (підпис)

Зав. Кафедрою _____

Декан факультету _____

Керівник _____

**Зразок листа-замовлення від організації (бази практики)
на виконання кваліфікаційної роботи ¹**

Ректору Рівненського державного
гуманітарного університету

студента(ки) _____ курсу
_____ факультету

(прізвище, ім'я по батькові)
ОС _____

(повна назва організації) просить Вас доручити випускнику
Рівненського державного гуманітарного університету
_____, що навчається за спеціальністю 231 «Соціальна
робота» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр/магістр виконання
кваліфікаційної роботи на тему:

_____.

Організація забезпечить студента необхідною інформацією щодо
діяльності установи системи соціального захисту
_____ в межах теми дослідження.

Керівник установи _____

(підпис, ініціали та прізвище)

МП

¹ Виконується на бланку організації

Зразок титульної сторінки магістерської /бакалаврської роботи

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

Допущено до захисту на
засіданні ДЕК

Завідувач кафедри педагогіки,
освітнього менеджменту
та соціальної роботи

_____ проф.Пелех Ю.В.
(підпис)

«_____» _____ 20____ р.
(дата)

(МАГІСТЕРСЬКА,БАКАЛАВРСЬКА) РОБОТА

на тему:

Студентки ,курсу,групи
Спеціальність 231 "Соціальна робота"
освітня програма
П І Б
Науковий керівник:_____

Національна шкала _____
Кількість балів _____ Оцінка ESTS _____

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «_____»

на тему: «_____»

Студента (ки) _____ курсу групи _____
Галузі знань 23 «Соціальна робота»
спеціальності 231 «Соціальна робота»

(ПІБ)

Керівник:
_____.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Рівне 2023

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП _____	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ _____	7
1.1. Назва підрозділу _____	12
1.1.1. Назва пункту _____	12
1.1.1. Назва пункту _____	16
1.2. Назва підрозділу _____	20
1.3. Назва підрозділу _____	25
Висновки до розділу 1 _____	32
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ _____	34
2.1. Назва підрозділу _____	34
2.2. Назва підрозділу _____	37
2.3. Назва підрозділу _____	44
Висновки до розділу 2 _____	51
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ _____	53
3.1. Назва підрозділу _____	53
3.2. Назва підрозділу _____	67
3.3. Назва підрозділу _____	89
Висновки до розділу 3 _____	112
ВИСНОВКИ _____	114

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ _____	117

ДОДАТКИ _____	125

Зразок бланку завдання на кваліфікаційну роботу

Міністерство освіти і науки України
 Рівненський державний гуманітарний університет
 Психолого-природничий факультет
 Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Завідувач кафедри

підпис

дата

ЗАВДАННЯ

на (магістерську, бакалаврську) роботу студентів:

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи

Затверджена наказом по університету від «___» _____ 2023 р.
 № _____

2. Термін подання студентом завершеної роботи: «___» _____ 2023р.

3. Цільова установка на вихідні дані до роботи: (теоретичне та практичне завдання дослідження) _____

4. Зміст магістерської /бакалаврської роботи (перелік теоретичних та практичних питань, що їх належить розробити)

5. Календарний план виконання роботи

Розділ	Назва етапів магістерської/бакалаврської роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично

6. Дата видачі завдання «___» _____ 2023 р.

Керівник роботи _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Завдання прийняв до виконання

Студент _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Зразок оформлення відгуку наукового керівника

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

ВІДГУК

Керівника на кваліфікаційну роботу студента _____
П.І.Б.

Тема роботи _____

Загальна характеристика роботи _____

Оцінка і висновки щодо роботи та пропозиції

Керівник роботи

посада, кафедра

підпис, дата

Зразок оформлення реферату кваліфікаційної роботи**АНОТАЦІЯ**

Тема _____

студента(ки) спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23
«Соціальна робота» групи _____

Обсяг ___ стор., ___ рис., ___ табл., ___ літературних джерел, ___
додатків _____

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження:

Мета

роботи: _____

Методи дослідження:

Результати та їх новизна:

Рекомендації щодо використання результатів роботи

Галузь

застосування: _____

Висновки: _____

Ключові слова:

Зразок оформлення бланку зовнішньої рецензії

РЕЦЕНЗІЯ

На кваліфікаційну роботу _____

ПІБ студента

Тема роботи _____

Загальна характеристика роботи

Тут повинно бути відображено:

- *актуальність теми;*
- *найбільш суттєві висновки та рекомендації;*
- *наявність самостійних розробок автора;*
- *практична цінність розроблених питань;*
- *присутні недоліки в роботі;*
- *загальні висновки з роботи.*

Оцінка і висновки щодо роботи та пропозиції _____

Рецензент

посада, прізвище

(підпис, дата)

Бланк рецензії на кваліфікаційну роботу**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Студента _____

Шифр групи _____

Тема роботи _____

Дата отримання « ____ » _____ 20__ р.

Рецензент _____

(вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

1. Обґрунтування актуальності обраної теми

2. Відповідність методології проблемі дослідження

3. Науково-теоретичний рівень роботи

4. Якість і доцільність обраної методики стосовно основних етапів роботи
(стисла оцінка розділів роботи) _____

5. Практична спрямованість роботи та можливість використання результатів дослідження _____

6. Досягнення мети і якість виконання завдань роботи

7. Зауваження та рекомендації щодо удосконалення роботи

8. Питання по захисті роботи

9. Загальна оцінка

« ____ » _____ 20__ р. _____

(підпис рецензента)

(МП)

Довідка про впровадження результатів кваліфікаційної роботи

Назва підприємства

Завідувачу кафедри

(назва кафедри)

(ПБ)

Довідка

Надана студенту _____

ПБ

спеціальності _____

(назва спеціальності)

Проходив(ла) практику на підприємстві _____

Обрана тема роботи є актуальною для підприємства, тому можливе її використання в практичній діяльності.

Керівник _____

(підпис, печатка)

(ПБ)

* Відгук повинен бути оформлений на бланку підприємства.

Зразок оформлення бібліографії

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 5. Тваринний світ Запорізької області у Червоній книзі України. Мелітопольщина (довідникове видання) / Н. М. Сурядна та ін. , за заг. ред. Н. М. Сурядної, В. І. Лисенка. Мелітополь : ТОВ «Колор-Принт», 2017.– 240 с. 3. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 4. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 3. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 4. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 5. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 6. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 7. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агєєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелітополь : НПУ ім. М. Драгоманова ; МГПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук :

	<p>12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00,</p>

	<p>G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецьк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовец Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна</p>

	бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: Книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с екологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 2. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197. 3. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<ol style="list-style-type: none"> 6. Фурса В.О., Якимчук Я.В. Особливості виявлення та подолання наслідків домашнього насильства над дітьми. <i>Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії та практики</i> : матеріали Х міжнар.інтернет-конф., м. Мелітополь, 24-26 січ. 2018 р. Мелітополь, 2018. С. 17-19. 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Кононенко Н. Методологія толерантності в системі суспільних відносин. <i>Формування толерантного свідомості в суспільстві</i> : матеріали VII міжнарод. антитерорист. форуму (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Київ, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання: довідкового видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного

	<p>деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://sej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

1. Соціальна роботи в контексті взаємодії з суспільством.
2. Наукові підходи до соціальної роботи як практичної діяльності.
3. Теорії особистості та їх значення для теорії і практики соціальної роботи.
4. Науковий підхід до клієнта як об'єкта соціальної роботи.
5. Теоретико-методологічні аспекти формування етичних засад соціальної роботи.
6. Історична ретроспектива становлення соціальної роботи в Україні.
7. Теоретична спадщина А. Маслоу та її вплив на розвиток соціальної роботи.
8. Розвиток теорій соціальної роботи у двадцятому столітті.
9. Теоретичні погляди Г. Ващенко в теорії і практиці соціально-педагогічної роботи.
10. Роль соціологічного знання у формуванні теорій соціальної роботи.
11. Вплив психологічних теорій на формування і розвиток теорії соціальної роботи.
12. Принципи соціальної роботи: методологічний і процесуальний аспект.
13. Професійні цінності соціальної роботи як професії.
14. Соціальна робота як особливий вид професійної діяльності.
15. Міждисциплінарні зв'язки в теорії і практики соціальної роботи.
16. Теорії соціального середовища та їх вплив на соціальну роботу.
17. Теорії соціалізації особистості та їх значення для соціальної роботи.
18. Теорії соціального виховання особистості в ХХ столітті та їх вплив на соціально-педагогічного знання.
19. Права людини як теоретико-практична основа соціальної роботи.
20. Державні засади соціального захисту дітей як теоретична основа соціальної роботи.
21. Зарубіжні моделі соціальної роботи з різними категоріями клієнтів.
22. Філософські і соціальні основи допомагаючих стратегій в соціальній роботі.
23. Наукова ідентифікація теорії соціальної роботи та її місце в системі наук.
24. Генеза наукового знання у сфері соціальної роботи в Україні.
25. Значення теорії К.Д.Ушинського для соціально-педагогічного знання.
26. Значення теоретичної спадщини А.С.Макаренка для соціально-педагогічної роботи з дітьми.
27. Теорії виховання В.Сухомлинського у розвитку соціальної роботи з дітьми.
28. Теорії соціальної роботи з різними категоріями клієнтів
29. Теоретичні школи соціальної роботи: спектральний аналіз.
30. Концепції соціальної роботи і соціального захисту як теоретична база соціальної роботи.
31. Теорії соціальної політики та їх вплив на розвиток соціальної роботи.
32. Система соціального захисту як пріоритетна сфера соціальної роботи.
33. Концепції соціальної роботи у галузі освіти.
34. Соціальна робота в системі охорони здоров'я.
35. Соціальна робота в соціальних службах для молоді.
36. Соціальна робота у службах у справах неповнолітніх.
37. Концепції соціальної роботи і соціального захисту в організаціях і установах МВД.
38. Сучасні підходи до соціальної роботи в НДО.
39. Міжнародне донорство в розвитку соціальної роботи в Україні.
40. Партнерство соціальних служб з благодійними і громадськими організаціями.
41. Сучасні підходи до соціальної роботи у збройних силах України.
42. Діяльності центральних органів влади України у забезпеченні соціального захисту

населення.

43. Напрями діяльності управління соціального захисту населення у забезпеченні соціального захисту населення.
44. Територіальні громади в розвитку соціальної роботи на місцевому рівні.
45. Історичні аспекти застосування благодійництва та волонтерства в діяльності соціальних служб.
46. Сучасні підходи до діяльності мультидисциплінарних команд в системі соціальної роботи.
47. Специфіка проведення нагляду і догляду за клієнтами в межах соціальної роботи.
48. Принципи та методи формування педагогічної культури соціального працівника.
49. Зарубіжні системи та форми соціального захисту населення.
50. Інноваційні підходи в діяльності організацій і установ соціальної сфери.

Додаток Р

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

1. Теоретико-методологічні основи технології соціальної роботи.
2. Сутність та напрями використання загальних технологій в соціальній роботі.
3. Особливості застосування соціальної діагностики в соціальній роботі.
4. Напрями використання технології соціальної експертизи в соціальній роботі.
5. Технології проектування в соціальній роботі.
6. Технології снувального передбачення та прогнозування в соціальній роботі.
7. Технології соціальної профілактики та адаптації в соціальній роботі.
8. Технології соціальної реабілітації та терапії в соціальній роботі.
9. Групова робота з різними категоріями населення, як технологія соціальної роботи.
10. Особливості застосування технології консультивання та посередництва в соціальній роботі.
11. Напрями використання в соціальній роботі технології зв'язків з громадськістю.
12. Сутність та напрями використання міждисциплінарних технологій в соціальній роботі.
13. Соціологічні технології в соціальній роботі.
14. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі.
15. Психологічні технології в соціальній роботі.
16. Економічні технології соціальної роботи
17. Організаційно-управлінські технології соціальної роботи.
18. Юридичні технології соціальної роботи.
19. Сутність та напрями використання конкретних технологій в соціальній роботі.
20. Технології соціального захисту населення.
21. Технологія «Єдиного вікна» в діяльності закладів системи соціального захисту.
22. Технології соціальної роботи з сім'єю.
23. Технології соціально-економічного захисту безробітних.
24. Технології соціальної роботи з жінками, що постраждали від насилля.
25. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.
26. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку.
27. Технології соціальної роботи з тимчасово переміщеними особами.
28. Технології соціальної роботи з воїнами АТО.
29. Технології соціальної роботи з людьми з особливими потребами.
30. Технології соціальної роботи з наркозалежними.

31. Технології соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими.
32. Технології соціальної роботи з молоддю.
33. Технології соціальної роботи з постраждалими внаслідок аварії на ЧАЕС.
34. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі.
35. Технології соціальної роботи з ветеранами Великої Вітчизняної війни.
36. Технології соціальної роботи з дітьми-сиротами.
37. Індивідуальна робота з різними категоріями населення, як технологія соціальної роботи.
38. Роль технологій психотерапії і психології в соціальній роботі: порівняльний аналіз.
39. Індивідуальні методи соціальної роботи з різними цільовими групами клієнтів.
40. Фостерінг як сучасна технологія соціальної роботи з сім'єю і дітьми.
41. Педагогічні технології в системі функціонування соціальних служб.
42. Особливості використання соціально-педагогічних технологій в соціальній роботі з різними віковими групами клієнтів.
43. Деонтологія застосування соціальних технологій в роботі з різними категоріями клієнтів.
44. Особливості застосування технологій соціальної роботи в прийомній сім'ї.
45. Технології ресоціалізації людей, що повернулись з місць позбавлення волі.
46. Наукові підходи з застосування технологій соціальної роботи до різних категорій клієнтів.
47. Особливості застосування мультидисциплінарних команд в технологіях соціальної роботи.
48. Специфіка застосування технології опіки та піклування в межах соціальної роботи.
49. Принципи та методи формування педагогічної культури соціального працівника.
50. Міжнародний досвід застосування технологій соціальної роботи з різними категоріями клієнтів.

Додаток С

**ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 23 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»**

1. Історична ретроспектива становлення соціальної роботи в Україні.
2. Теоретична спадщина А. Маслоу та її вплив на розвиток соціальної роботи.
3. Розвиток теорій соціальної роботи у двадцятому столітті.
4. Теоретичні погляди Г. Ващенка в теорії і практиці соціально-педагогічної роботи.
5. Роль соціологічного знання у формуванні теорій соціальної роботи.
6. Вплив психологічних теорій на формування і розвиток теорії соціальної роботи.
7. Соціальна роботи в контексті взаємодії з суспільством.
8. Теорії особистості та їх значення для теорії і практики соціальної роботи.
9. Науковий підхід до клієнта як об'єкта соціальної роботи.
10. Теоретико-методологічні аспекти формування етичних засад соціальної роботи.
11. Наукові підходи до соціальної роботи як практичної діяльності.
12. Принципи соціальної роботи: методологічний і процесуальний аспект.
13. Деонтологія соціальної роботи як професії.
14. Соціальна робота як особливий вид професійної діяльності.

15. Міждисциплінарні зв'язки в теорії і практики соціальної роботи.
16. Теорії соціального середовища та їх вплив на соціальну роботу.
17. Теорії соціалізації особистості та їх значення для соціальної роботи.
18. Теорії соціального виховання особистості в ХХ столітті та їх вплив на соціально-педагогічного знання.
19. Права людини як теоретико-практична основа соціальної роботи.
20. Державні засади соціального захисту дітей як теоретична основа соціальної роботи.
21. Зарубіжні моделі соціальної роботи з різними категоріями клієнтів.
22. Філософські і соціальні основи допомагаючих стратегій в соціальній роботі.
23. Наукова ідентифікація теорії соціальної роботи та її місце в системі наук.
24. Генеза наукового знання у сфері соціальної роботи в Україні.
25. Значення теорії К.Д.Ушинського для соціально-педагогічного знання.
26. Значення теоретичної спадщини А.С.Макаренка для соціально-педагогічної роботи з дітьми.
27. Теорії виховання В.Сухомлинського у розвитку соціальної роботи з дітьми.
28. Теорії старіння та їх вплив на розвиток соціальної роботи з людьми літнього віку.
29. Теоретичні школи соціальної роботи: спектральний аналіз.
30. Концепції соціальної роботи і соціального захисту як теоретична база соціальної роботи.
31. Теорії соціальної політики та їх вплив на розвиток соціальної роботи.
32. Принцип холізму (цілісності) як теоретико-методологічна основа соціальної роботи майбутнього.
33. Теорії держави та їх роль у розвитку системи соціальної роботи.
34. Система соціального захисту як пріоритетна сфера соціальної роботи.
35. Концепції соціальної роботи у галузі освіти.
36. Соціальна робота в системі охорони здоров'я.
37. Соціальна робота в соціальних службах для молоді.
38. Соціальна робота у службах у справах неповнолітніх.
39. Концепції соціальної роботи і соціального захисту в організаціях і установах МВД.
40. Сучасні підходи до соціальної роботи в НДО.
41. Міжнародне донорство в розвитку соціальної роботи в Україні.
42. Теорія урбанізації населення та її роль в соціальній роботі.
43. Специфічні підходи до соціальної роботи в сільській місцевості.
44. Партнерство соціальних служб з благодійними і громадськими організаціями.
45. Система наукових організацій і установ в розвитку теорії і практики соціальної роботи.
46. Сучасні підходи до соціальної роботи у збройних силах України.
47. Сфера культури та її значення у розвитку сучасних підходів до соціальної роботи.
48. Діяльності центральних органів влади України у забезпеченні соціального захисту населення.
49. Напрями діяльності управління соціального захисту населення у забезпеченні соціального захисту населення.
50. Теорія соціологічних знань в дослідженні в соціальній роботі.
51. Теоретико-прикладні психодіагностичні підходи до соціальної роботи.
52. Теоретико-методологічні аспекти соціальної роботи з випадком.
53. Сучасні підходи до психологічного консультування в соціальній роботі.
54. Роль психотерапії і психології в соціальній роботі: порівняльний аналіз.

55. Сучасні теорії менеджменту соціальної роботи.
56. Державне управління системою соціального захисту управління.
57. Роль приватного сектора в соціальному захисті населення.
58. Індивідуальні методи соціальної роботи з різними цільовими групами клієнтів.
59. Територіальні громади в розвитку соціальної роботи на місцевому рівні.
60. Сучасні теорії соціальної роботи в групах.
61. Екстренна соціальна допомога – теорія і практика.
62. Вплив колективних форм соціальної роботи на формування просоціальної поведінки.
63. Самокерована соціальна робота з різними цільовими групами клієнтів.
64. Фостерінг як сучасний напрям соціальної роботи з сім'єю і дітьми.
65. Історичні аспекти застосування волонтерства в діяльності соціальних служб.
66. Специфіка телефонного консультування в соціальних службах.
67. Сучасні підходи до діяльності мультидисциплінарних команд в системі соціальної роботи.
68. Педагогічні технології в системі функціонування соціальних служб.
69. Специфіка проведення нагляду і догляду за клієнтами в межах соціальної роботи.
70. Концетуальні засади сімейної терапії як технології соціальної роботи.
71. Принципи та методи формування педагогічної культури соціального працівника.
72. Особливості використання соціально-педагогічних методів в соціальній роботі з різними віковими групами клієнтів.
73. Державні підходи до соціального забезпечення соціально уразливих категорій громадян.
74. Прогресивні напрямки соціального страхування різних категорій громадян.
75. Соціальна опіка і піклування в контексті соціальної роботи.
76. Технологія моделювання в розвитку соціальної роботи.
77. Технології соціальної профілактики в діяльності ССМ.
78. Технології соціальної терапії клієнтів „груп ризику”.
79. Теоретико-прикладні аспекти соціальної реабілітації дітей з обмеженими психофізичними можливостями.
80. Організаційно-управлінські технології в соціальній роботі.
81. Технології соціально-економічного захисту населення.
82. Соціальна експертиза в діяльності організацій і установ соціальної сфери.
83. Зарубіжні системи та напрями соціального захисту населення.
84. Інноваційні підходи в діяльності організацій і установ соціальної сфери.
85. Адміністративно-правові форми соціального захисту населення в Україні.
86. Теоретико-прикладні аспекти соціального консультування як технології соціальної роботи.
87. Сучасні підходи застосування соціального посередництва в контексті соціальної роботи.
88. Соціальне проектування як технологічний процес соціальної роботи.
89. Технології соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі.
90. Теоретико-прикладні аспекти подолання життєвих криз в соціальній роботі.
91. Соціальні стандарти та норми у сфері соціального захисту населення.
92. Організаційно-правові засади загальнообов'язкового державного соціального страхування.
93. Сучасні підходи до надання соціальних пільг як форми соціального захисту окремих категорій населення.
94. Теоретико-методологічні основи технології соціальної роботи.
95. Сутність та напрями використання загальних технологій в соціальній роботі.

96. Особливості застосування соціальної діагностики в соціальній роботі.
97. Напрями використання технології соціальної експертизи в соціальній роботі.
98. Технології проектування в соціальній роботі.
99. Технології передбачення та прогнозування в соціальній роботі.
100. Теоретико-прикладні аспекти технології соціальної профілактики та адаптації в соціальній роботі.
101. Технології соціальної реабілітації та терапії в соціальній роботі.
102. Групова робота з різними категоріями населення, як технологія соціальної роботи.
103. Особливості застосування технології консультування та посередництва в соціальній роботі.
104. Особливості використання в соціальній роботі технології зв'язків з громадськістю.
105. Сутність та напрями використання міждисциплінарних технологій в соціальній роботі.
106. Соціологічні технології в соціальній роботі.
107. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі.
108. Психологічні технології та їх роль в соціальній роботі.
109. Економічні технології соціальної роботи в соціально-економічній підтримці населення.
110. Організаційно-управлінські технології соціальної роботи.
111. Юридичні технології соціальної роботи.
112. Міжнародні нормативно-правові стандарти соціального захисту населення в соціальній роботі
113. Основні напрями використання конкретних технологій в соціальній роботі.
114. Технології соціального захисту населення України.
115. Технології соціальної роботи з сім'єю.
116. Технології соціальної роботи з жінками, що постраждали від насилля.
117. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.
118. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку.
119. Технології соціальної роботи з тимчасово переміщеними особами.
120. Технології соціальної роботи з воїнами АТО.
121. Технології соціальної роботи з людьми з особливими потребами.
122. Технології соціальної роботи з наркозалежними.
123. Технології соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими.
124. Технології соціальної роботи з молоддю.
125. Технології соціальної роботи з постраждалими внаслідок аварії на ЧАЕС.
126. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі.
127. Технології соціальної роботи з ветеранами Великої Вітчизняної війни.
128. Технології соціальної роботи з дітьми-сиротами.
129. Індивідуальна робота з різними категоріями населення, як технологія соціальної роботи.
130. Теоретико-прикладні основи застосування загальнообов'язкового державного страхування в соціальній роботі.